

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
POLITIKOS MOKSLŲ IR DIPLOMATIJOS FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Mindaugas Radzevičius

**NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS SU
KAUNO MIESTO IR RAJONO SAVIVALDYBĖMIS TEIKIANT
SOCIALINES PASLAUGAS**

Magistro baigiamasis darbas

Valstybės institucijų administravimo magistro studijų programa, valstybinis kodas 62403S204
Viešojo administravimo studijų kryptis

Vadovas doc. dr. Džiugas Dvarionas _____

(Moksl. laipsnis, vardas, pavardė)

(Parašas)

(Data)

Apginta _____

(Fakulteto dekanas)

(Parašas)

(Data)

Kaunas, 2011

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
ĮVADAS	5
I. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR VIETOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI	9
1.1. Užsakovo – vykdytoja teorija nevyriausybinių organizacijų kontekste.....	9
1.2. Nevyriausybinių organizacijų samprata, veiklos principai, funkcijos	11
1.2. Nevyriausybinių organizacijų sistema Lietuvoje	15
1.3. Pilietinė visuomenė ir nevyriausybines organizacijos.....	18
1.4. Nevyriausybinių organizacijų socialinės veiklos kryptys	19
II. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR VIETOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMAS	21
2.1. Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo samprata, principai, sritys, formos, modeliai	21
2.2. Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo struktūrų kūrimas	26
2.3. Nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimas teikiant socialinės paslaugas	36
2.4. Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo nauda.....	39
III. LIETUVOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEORINIAI ASPEKTAI	41
3.1. Socialinių paslaugų samprata ir teikimas	41
3.2. Socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo reglamentavimas Lietuvoje	43
IV. DARBO TYRIMO DUOMENYS IR JŲ ANALIZĖ	47
3.1. Tyrimo metodas.....	47
3.2. Empirinio tyrimo duomenų analizė	47
IŠVADOS	53
REKOMENDACIJOS	57
ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SĄRAŠAS	59

SANTRAUKA

Nevyriausybinėms organizacijoms tenka svarbus „vaidmuo“ valstybiniame gyvenime. Šio sektoriaus organizacijų dėka išaiškėja visuomenės interesai, tikslai ir norai. Norint, kad socialinių paslaugų teikimas būtų sklandus – būtinas viešojo ir trečiojo sektoriaus bendradarbiavimas. Valstybinės įstaigos suvokia ir pripažįsta, kad spręsti visuomenės problemas vienoms sudėtinga ir be nevyriausybinių organizacijų kvalifikuoto socialinių paslaugų teikimo būtų labai sunku. Taigi, ar nevyriausybines organizacijas yra nepilnavertės socialinių paslaugų teikėjos lyginant su valstybinėmis institucijomis?

Darbo tikslas: Atskleisti NVO bendradarbiavimo su Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybėmis problematiką teikiant socialines paslaugas.

Darbą sudaro keturios pagrindinės dalys, įvadas išvados ir rekomendacijos.

Pirmoje darbo dalyje aptariama nevyriausybinių organizacijų samprata, funkcijos, veiklos principai, socialinės veiklos kryptys bei nevyriausybinių organizacijų santykis su pilietine visuomene. Taip pat šioje dalyje analizuojama nevyriausybinių organizacijų sistema Lietuvoje.

Antroje darbo dalyje analizuojama nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo samprata, principai. Aptariama nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo struktūrų kūrimas bei bendradarbiavimo nauda teikiant socialinės paslaugas.

Trečiojoje darbo dalyje aptariama Lietuvos valstybės socialinių paslaugų teoriniai aspektai. Taip pat analizuojama socialinių paslaugų samprata, teikimo ir organizavimo reglamentavimas Lietuvoje.

Ketvirtoje darbo dalyje analizuojami darbo tyrimo metu gauti duomenys. Darbo tyrimu siekta išsiaiškinti kokia yra nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių atstovų nuomonė apie socialinių paslaugų teikimą, kokius pagrindinius tikslus teikiant socialines paslaugas mato vienos ir kitos pusės atstovai. Tyrimo duomenys atskleidė, jog nevyriausybines organizacijas teikdamos projektus savivaldybėms nėra įsitikinę ar gavus finansavimą pavyks įgyvendinti projekte užsibrėžtus tikslus, tačiau bet kokia kaina siekia finansavimo. Daugumos savivaldybių atstovų teigimu, bendradarbiavimas su nevyriausybėmis organizacijomis socialinių paslaugų teikime yra lygiavertis, tačiau nevyriausybinių organizacijų atstovai, mano, kad bedarbiaujant iškyla nemažai problemų. Taigi, nevyriausybines organizacijas kartu su savivaldybės institucijomis turėtų skirti daugiau dėmesio tarpusavio bendradarbiavimui, ieškoti kompromisų ir rodyti iniciatyvą rengiant teisinius aktus.

SUMMARY

Non-governmental organizations play an important role in public life. The work of organizations of this sector reveals the interest, goals and desires of the society. To ensure the smoothness of social services - the public sector and non-governmental organizations (NGOs) must cooperate. National agencies realize and admit that solving social problems on their own can be challenging and without the provision of qualified social services of non-governmental organizations would be very difficult. Therefore, are NGOs inadequate providers of social service in comparison to national agencies?

The aim of the thesis: to reveal the problems of co-operation of NGOs with the municipalities of Kaunas city and Kaunas district in the provision of social services.

The work is divided into four main sections: introduction, analysis, conclusion and recommendations.

The conception of nongovernmental organizations, their functions, principles of activities, the directions of social activities and the relationship between non-governmental organizations and society are discussed in section One.

Section Two provides the analysis of the conception and principles of the partnership between nongovernmental and local government institutions. Moreover, it discusses the development of this partnership and explains the main advantages that this partnership offers when providing social services.

Section Three discusses theoretical aspects of the social services in Lithuania. It also analyzes the concept of social services, the regulation of provision and organization in Lithuania.

Section Four provides data that was obtained during the research. The purpose of this thesis is to examine the different opinions of the representatives of non-governmental institutions and municipalities concerning the question of social services and to show what key aims of the provision of social services each party suggests. According to the majority of the representatives of municipalities, the cooperation with non-governmental organizations in the provision of social services is equivalent. However, representatives of non-governmental organizations claim that a lot of problems arise when cooperating. Therefore, non-governmental organizations together with institutions of municipalities should dedicate more time for their cooperation and they should look for compromises when preparing legal acts.

IVADAS

Nuo 1990 metų, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, visuomenėje įvyko pokyčių įvairiose visuomenės šakose. Su demokratijos pradžia šalyje atsirado daugiau galimybių laisvai reikšti savo įsitikinimus, laisviau dalyvauti įvairiose organizacijose bei burtis į bendruomenes. Sąmoningas pilietis, be žinių, atitinkamų nuostatų, įgūdžių, įpročių, turėtų dar ir gebėti naudotis savo teisėmis bei laisvėmis, ginti jas ir atsakingai dalyvauti viešajame gyvenime siekiant Lietuvos gerovės.

Vienas iš demokratinės visuomenės elementų – dalyvavimas visuomeninėje veikloje. Demokratinė visuomenė pasižymi nevyriausybinų organizacijų (toliau – NVO) gausa ir individų aktyvumu jose. Visuomenės narys laisvanoriškai renkasi veiklos prioritetus, kuriose galėtų būti naudingas. NVO yra svarbi demokratizacijos proceso dalis. Vienas iš standartinių argumentų – pilietinė visuomenė yra išankstinė demokratijos sąlyga. Kuo daugiau žmonių priklauso nevyriausybinėms organizacijoms, tuo stipresnė pilietinė visuomenė.¹

Temos naujumas ir aktualumas: Nevyriausybinėms organizacijoms tenka svarbus „vaidmuo“ valstybiniame gyvenime. Šio sektoriaus organizacijų dėka išaiškėja visuomenės interesai, tikslai ir norai. Politikai ir viešasis sektorius atsižvelgdamas į šiuos poreikius tenkina juos vykdydami šalies socialinę politiką. Neretai trečiasis sektorius visuomenės interesus atstovauja kur kas geriau negu viešasis sektorius, kadangi NVO paslaugos pigesnės ir įvairiapusiškesnės. Minėtos organizacijos tampa pastoviais partneriais teikiant socialines paslaugas, sprendžiant įvairius klausimus susijusius su šia veikla. Norint, kad socialinės paslaugų teikimas būtų sklandus – būtinas viešojo ir trečiojo sektoriaus bendradarbiavimas. Valstybinės įstaigos suvokia ir pripažįsta, kad spręsti visuomenės problemas vienoms sudėtinga ir be nevyriausybinų organizacijų kvalifikuoto socialinių paslaugų teikimo būtų labai sunku. Šio darbo naujumas pasižymi, tuo kad į trečiąjį sektorių žiūrima kaip į lygiateisį valstybinių institucijų partnerį, teikiant socialines paslaugas. E. Augustaičio nuomone, kad NVO glaudus bendradarbiavimas su viešuoju sektoriumi gali užtikrinti ne tik šalies demokratinį stabilumą ir gerinti viešųjų paslaugų įgyvendinimo galimybes, bet ir užtikrinti efektingesnę, sklandesnę ir rezultatyvesnę valdžios institucijų darbą.² I. Bode teigimu NVO yra kur kas lankstesnės už valdžios institucijų aparatą. Jis mano, kad NVO geba suderinti visuomenės teikiamus išteklius socialinėms problemoms spręsti su individualiais atskiro žmogaus

---

¹ Vietos valdžios ir NVO bendradarbiavimo skaidrumas. Tarptautinė aukštoji vadybos mokykla. Vilnius. 2004, p. 18.

² Nevyriausybinų organizacijų informacijų ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinų organizacijų partnerystė. 2001. old.nisc.lt/downloadfile.php?id=2. 2011 04 29.

poreikiais bei šios organizacijos geba gerai veikti vis kintančioje aplinkoje, randa tinkamus sprendimus atsiliepdamos į išorės iššūkiu.³

Tokiu atveju nevyriausybines organizacijos nėra išsamiai ištyrinėtos, kadangi kai kurių autorių (L. Žalimienė, E. Stumbraitė) darbuose akcentuojama, kad nevyriausybines organizacijos susiduria su nemažai problemų bendradarbiaudamos su viešosiomis institucijomis socialinių paslaugų teikimo srityje. Autorės teigimu NVO kompetencija socialinių paslaugų teikime yra per menka, įsitvirtinti šioje paslaugų teikimo srityje trukdo nepakankamas visuomenės žinomumas apie šį sektorių bei teigiamo vertinimo stoka tiek politinių, tiek valstybinių įstaigų darbuotojų atžvilgiu.⁴

Visgi, dalyvavimu NVO visuomenės individas daro poveikį socialiniams, kultūriniais ir politiniams procesams. Aktyvus dalyvavimas geriausiai realizuojamas pilietinės demokratijos sąlygose. Tokios bendruomenės narys laisvai dalyvauja priimant sprendimus įvairiose visuomenės sferose.

Darbo problema: Nemažai įvairių autorių (E. Stumbraitė, L. Žalimienė) teigia, kad nevyriausybines organizacijos yra nepilnavertės socialinių paslaugų teikėjos lyginant su valstybinėmis institucijomis. Tačiau praktika rodo, kad NVO nėra prastesnės socialinių paslaugų teikėjos nei viešasis sektorius.

Darbo klausimas: Ar NVO bendradarbiaujant su viešuoju sektoriumi socialinių paslaugų teikime išskyla sunkumų?

Darbo objektas: NVO bendradarbiavimas socialinių paslaugų teikime.

Darbo tikslas: Atskleisti NVO bendradarbiavimo su Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybėmis problematiką teikiant socialines paslaugas.

Darbo uždaviniai:

1. Apibrėžti nevyriausybinių organizacijų, teikiančių socialines paslaugas, sampratą, veiklos principus bei jų funkcijas.
2. Apibūdinti nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimą teikiant socialines paslaugas Lietuvoje.
3. Apibrėžti socialinių paslaugų sampratą, teikimo principus ir struktūrą.
4. Ištirti NVO galimybes ir kliūtis socialinių paslaugų teikime Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybėse.

---

³ Bode I. Flexible Response in Changing Environments: The German Third Sector Model in Transition, Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. 2003, p. 190 – 206.

⁴ Žalimienė L. Socialinės paslaugos. Vilnius, 2003, p. 121.

Darbo metodai: Teorinės dalies aptarimui ir analizavimui atlikta mokslinės, periodinės, mokomosios literatūros socialinių paslaugų klausimais, Lietuvos Respublikos teisės aktų ir nuostatų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, analizė bei pusiau struktūrizuotu kokybinio interviu metodas.

Darbe naudojamos lyginamoju, loginės analizės, kokybinio tyrimo metodais. Atliekant atvejų analizę, naudojamos kokybinio tyrimo metodu – pusiau struktūrizuotu interviu su informantai iš Kauno miesto savivaldybės, Kauno rajono savivaldybės bei NVO, veikiančių šiose savivaldybėse atstovais.

Svarbiausias darbe yra kokybinio tyrimo metodas, kurio metu panaudota individualių interviu metu surinkta informacija. Pusiau struktūruotų interviu metu atliktas 2011 metų balandžio – gegužės mėnesiais. Atliekamo kokybinio interviu metu apklausti Kauno rajono savivaldybės, Kauno miesto savivaldybės darbuotojai, bei nevyriausybinų organizacijų atstovai, dirbantys socialinių paslaugų teikimo ar organizavimo srityje. Iš viso tyrime dalyvavo 15 informantų. Gauti duomenys sisteminami ir analizuojami siekiant ištirti nevyriausybinų organizacijų dalyvavimą socialinių paslaugų teikime.

Šiuo tyrimu siekta išsiaiškinti su kokiomis problemomis susiduria nevyriausybinių organizacijos bendradarbiaudamos su Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybės teikiant socialines paslaugas ir ar nevyriausybinių organizacijos yra pilnavertės partnerės šioms savivaldybėms socialinių paslaugų teikimo atveju.

Darbo struktūra: Darbą sudaro įvadas, 4 pagrindinės dalys, išvados, literatūros sąrašas ir priedai.

Pirmojoje darbo dalyje analizuojant Matonytės I., Zdanevičiaus A., Gineitienės D., Baršauskienės V., Butkevičiūtės E., Augustaitis A. ir kitų autorių literatūrą aptariami nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo teoriniai aspektai, apibūdinama NVO samprata ir veikla, bei išskiriami trečiojo sektoriaus veiklos principai ir socialinės veiklos kryptys.

Antrojoje darbo dalyje apžvelgiamas nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimas, jo nauda, galimybės ir formos.

Trečiojoje darbo dalyje apibūdinama socialinių paslaugų samprata, apžvelgiami Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys socialinių paslaugų teikimą.

Ketvirtojoje darbo dalyje analizuojama tyrimo metu gauta informacija, siekiama sužinoti su kokiomis problemomis susiduria Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybės bendradarbiaudamos su nevyriausybėmis organizacijomis teikiant socialines paslaugas.

Literatūros ir šaltinių apžvalga: Siekiant darbe užsibrėžto tikslo buvo vadovaujamasi įvairia literatūra. Šią literatūrą galima išskirti į mokslinius straipsnius, tyrimus, autorių publikacijas, knygas, susijusias su socialinėmis paslaugomis, į konferencijų pranešimus, nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro tyrimų ataskaitas ir į LR įstatymus, teisės aktus.

Autorių, kurie analizuoti nevyriausybinių organizacijų sampratą, funkcijas, veiklos principus, bendradarbiavimą su valstybinėmis institucijomis apstu. Darbe naudojami literatūros šaltiniai, kurie padėjo atsakyti į užsibrėžtus uždavinius. Bode I. Flexible Response in Changing Environments: The German Third Sector Model in Transition, Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, Žalimienė L. Socialinės paslaugos, Matonytė I., Zdanevičius A. Viešosios politikos studijos, Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms, Baršauskienė V., Butkevičiūtė E., Vaidelytė E. Nevyriausybinių organizacijų veikla, Gineitienė D., Vaidelytė E., Vaisvalavičiūtė A. Nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus sąveika, Heinze R., Schmid J., Strünck C. Zur politischen Ökonomie der sozialen Dienstleistungsproduktion. Der Wandel der Wohlfahrtsverbände und die Konjunkturen der Theoriebildung, Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie, Raišienė A. G. Teoriniai vietos savivaldos institucijų bendradarbiavimo aspektai. Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas.

Antrosios grupės šaltinių pagrindą sudaro Nevyriausybinių organizacijų informacijų ir paramos centro tyrimai: Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis, Lietuvos nevyriausybinių organizacijų situacijos analizė, Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė, taip pat Vaidoto Ilgiaus pranešimas „Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo ir privatus NVO finansavimas“, Remigijaus Šimašiaus pranešimas „Nevyriausybinių organizacijų aplinkos Lietuvoje apžvalga“, Remigijaus Čiupailos pranešimas „NVO atstovavimas nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyse“.

Trečioji grupė šaltinių, tai įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriais vadovaujantis aptariama nevyriausybinių organizacijų veikla, bendradarbiavimo su valdžios institucijomis problematika. Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas, Socialinių paslaugų katalogas, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas.

I. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR VIETOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMO TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Užsakovo – vykdytoja teorija nevyriausybinių organizacijų kontekste

Užsakovo – vykdytojo teorija taikoma įvairiuose srityse: politikoje, viešajame administravime, tarptautinėse organizacijose, įvairiose valstybėse, taip pat ir nevyriausybinėse organizacijose.⁵

D. Shuller, teigia, kad užsakovais gali būti tie subjektai, kurie veikdami nenusižengia teisinėms normoms. Asmenys, įvairios organizacijos, trečiojo sektoriaus atstovai ir vyriausybių agentūros gali būti užsakovai, paskiriantys vykdymo galias vykdytojams. Trečiasis ir viešasis sektoriai, atsižvelgiant į situaciją, gali atlikti užsakovo ar vykdytojo vaidmenis. Vykdytoju gali būti subjektas, turintis reikiamą kvalifikaciją ir sugebantis atlikti užsakovo pageidaujamus veiksmus.⁶ Užsakovo ir vykdytojo tikslai visuomet skirtingi. Kalbant apie nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybės bendradarbiavimą, dažniausia savivaldybė būna užsakovas, o nevyriausybinė organizacija projekto vykdytoja.

Privačiame sektoriuje užsakovai yra savininkai arba dalininkai, akcininkai, o vykdytojai yra vadybininkai. Viešajame sektoriuje užsakovai yra visuomenės išrinkti pareigūnai (politikai), o vykdytojai – biurokratai (valstybės tarnautojai). Užsakovas gali būti ir valstybine institucija, o vykdytojas – specialiai įkurta agentūra.⁷ Kalbant apie nevyriausybines organizacijas, galima teigti, kad dažniausiai užsakovo ir vykdytojo santykiai vyksta pačios organizacijos viduje. Užsakovais dažniausiai tampa organizacijų valdybos, jei jų nėra, tada šias funkcijas atlieka nevyriausybinių organizacijų vadovai, o vykdytojų vaidmuo tenka projektų koordinatoriams, kurie dažniausiai atlieka vadybininkų funkcijas. Be to, šiose organizacijose šie santykiai priklauso ir nuo valdymo ypatumų, t.y. atsakomybės ir atsiskaitomybės.⁸ Dažniausiai užsakovo – vykdytojo santykiai nevyriausybinėse organizacijose vyksta pačios organizacijos viduje: užsakovu būna organizacijos vadovas arba valdyba, o vykdytojų vaidmuo tenka vadybininkams, projektų koordinatoriams. Jeigu nevyriausybinėje organizacijoje nėra dalininkų ar akcininkų, tuomet itin sunku nustatyti užsakovą

---

⁵ Rathgeb Smith S., NGOs and Contracting, Oxford handbook of public management, Offord, 2007, p. 596.

⁶ Shuller D., 2002, Principal – Agent relationship, <http://www.ruf.rice.edu/~schulder/principal-agent.html>. 2011 05 10.

⁷ Schick A, Agencies in search of principles, OECD Journal on Budgeting. Paris, 2002, t. 2, Nr. 1, p. 8.

⁸ Helmut K. Anheier, Regina A. List, A dictionary of civil societies, philanthropy and non-profit sector, London, 2005, p. 201 – 202.

bei jo funkcijas, todėl užsakovo ir vykdytojo koncepciją yra sudėtinga pritaikyti universaliai visoms organizacijoms.⁹

Užsakovo – vykdytojų santykius galima vadinti susitarimu, tarp vieno asmens (agento) ir kito (principalo), pvz. akcininkai išrenka vieną asmenį (agentą) veikti visų vardu, priskirdami jam tam tikras funkcijas.¹⁰ Šis susitarimas sėkmingai veikia tik tuo atveju, jei vykdytojas gerai supranta ir geba atlikti jam priskirtą užduotį, tačiau, jeigu jo ir užsakovo interesai išsiskiria – susitarimas dažniausia būna nesėkmingas. Todėl šios teorijos tyrinėtojai, norėdami apibrėžti užsakovo ir vykdytojo santykių problematiką, įvedė „sutarties“ terminą. Sutartyse numatomos legalios, nepažeidžiančios įstatymų veikimo galios.¹¹ K.J. Meier teigia, kad užsakovo – vykdytojo teoriją galima suprasti kaip „kontraktinius santykius tarp pirkėjo ir pardavėjo“, kai pirkėjas yra užsakovas, o pardavėjas vykdytojas.¹² Šios teorijos taikymas nėra pagrįstas sutarties dalyvių pasitikėjimu ar lojalumu, užsakovas, kontroliuodamas vykdytoją, riboja jo veikimo laisvę.¹³ Užsakovas duodamas nurodymus ir tikslias instrukcijas ir taisykles vykdytojui, įpareigoja jį laikytis, taip varžydamas veiksmus ir nepalikdamas vietos saviraiškai. Tačiau M. Jegers teigia, kad užsakovas, nors ir kontroliuodamas vykdytojo veiksmus, turi pasitikėti vykdytoju, kitaip nukentės santykių kokybė. Norint išlaikyti santykių tvirtumą vykdytojas turi atlikti visas pavestas jam užduotis pagal taisykles ir susitarimus, taip pat negali savivaliauti ir improvizuoti.¹⁴

Visgi D. Schuler pastebi, kad vykdytojai kartais nukrypsta nuo užsakovo susitarimų ir ne visada laikosi susitarimų.¹⁵ Šių susitarimų nesilaikymas gali pasireikšti keliais atvejais: kai vykdytojas mažiau stengiasi atlikti darbus ir labiau veikia užsakovo vardu ir kai vykdytojas veiksmų atlikimą interpretuoja savaip neatsižvelgdamas į susitarimus su užsakovu.¹⁶

Apibendrinant, galima teigti, vykdytojas turi atsižvelgti į užsakovo interesus ir juos vykdyti, tačiau, jeigu užsakovas neužtikrina geros veiklos kontrolės ir nepasitiki vykdytoju, tuomet vykdytojas gali vengti vykdyti susitarimus kokybiškai ir pagal užsakovo interesus. Kad užsakovo – vykdytojo teorijos taikymas naudingas norint teigiamų permainių biurokratiniame aparate, taip būtų sudaromos palankios sąlygos perduoti paslaugas ar kitų veiklų vykdymą vykdytojams arba

---

⁹ Ten pat.

¹⁰ Ten pat.

¹¹ Bartley W., Gerald J. Miller, Handbook of public administration, Boca Raton, 2007, p. 574.

¹² Meier K.J., Regina A. List, A dictionary of civil societies, philanthropy and non-profit sector, London, 2005, p. 201 – 202.

¹³ Jegers M., Managerial Economics of Non - Profit organizations, New York, 2008, p. 40.

¹⁴ Ten pat, p. 38.

¹⁵ Schuler D., Principal – agent relations, 2002. <http://www.ruf.rice.edu/~schuler/principal-agent.html>. 2011 05 10.

¹⁶ Hawkins D., Lake D. A, Nielson D., Tierney M. J., States International Organization and Principal-Agent Theory, European Journal of International Relations, Northwestern university, 2008, t 14, Nr. 1, p. 1 – 44.

specializuotoms agentūroms, šiuo atveju nevyriausybinėms organizacijoms. Žinoma, ši teorija puikiai gali tikti tiek privataus, tiek viešojo, tiek ir trečiojo sektoriaus siekių įgyvendinimui.

1.2. Nevyriausybinių organizacijų samprata, veiklos principai, funkcijos

Šiuolaikinę valstybę paprastai sudaro trys sektoriai: viešasis – politinė valdžia, privatus arba verslo – rinka ir, vadinamasis, trečiasis sektorius – pilietinė visuomenė (žr. 1 pav.). „Pilietinė visuomenė plačiai apibrėžiama kaip veikla ir institucijos, kurios randasi be tiesioginės politinės valdžios įtakos“.¹⁷ Pilietinei visuomenei įvardyti dažnai vartojama trečiojo sektoriaus sąvoka, kuriam priskiriamos labdaros, kultūros, religinės, meno organizacijos, profsąjungos ir kt. Pastarąjį dešimtmetį šio sektoriaus organizacijas Lietuvoje imta vadinti nevyriausybėmis organizacijomis.¹⁸ Nors nevyriausybinių organizacijų sąvoka pasaulio praktikoje pradėta naudoti daugiau nei prieš pusę šimto metų, tačiau iki šių dienų nėra vieningo nevyriausybinių organizacijų apibrėžimo bei klasifikacijos. Jos dažnai įvardijamos kaip „nepelno“, „savanoriškos“, „pilietinės“, „trečiojo sektoriaus“ organizacijos.¹⁹ Tačiau akcentuojama, jog nevyriausybines organizacijas yra pilietinės visuomenės šerdis bei svarbi demokratinės valstybės dalis.

Valstybė turi būti valdoma taip, jog vykdoma „veikla duotų reikalingiausių rezultatų, būtų geriausios kokybės ir taip pat būtų išleista kuo mažiau mokesčių mokėtojų pinigų. Daugumoje išsivysčiusių pasaulio valstybių sutariama, kad siekiant padaryti valstybės arba savivaldybių darbą rezultatyvų bei efektyvų reikia ne tik užtikrinti sklandų valdžios institucijų darbą, bet ir maksimaliai įtraukti pilietinį sektorių, t.y. nevyriausybines organizacijas, į viešąjį gyvenimą ir viešųjų funkcijų įgyvendinimą“.²⁰

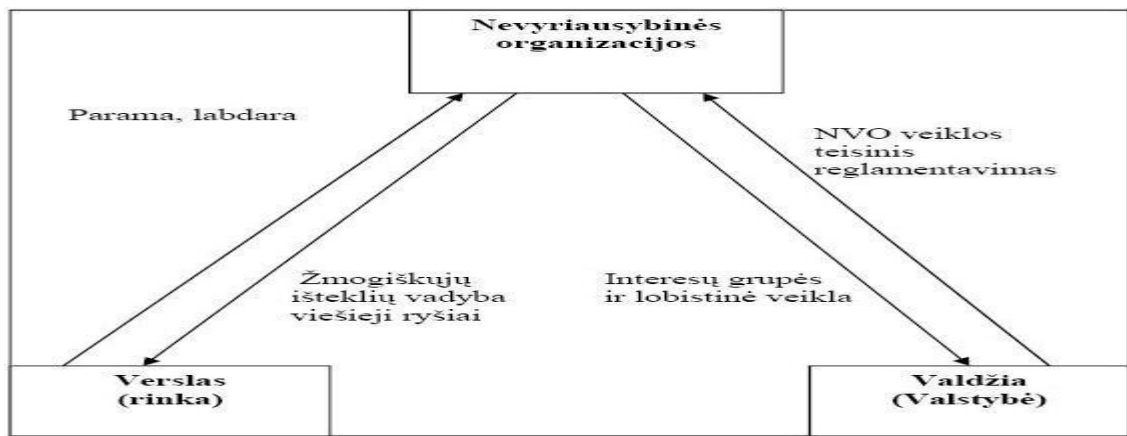
---

¹⁷ Matonytė I., Zdanevičius A. Viešosios politikos studijos. Kaunas: Viešosios politikos tyrimų centras, 2002, p. 16.

¹⁸ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.

¹⁹ Baršauskienė V., Butkevičiūtė E., Vaidelytė E. Nevyriausybinių organizacijų veikla. Kaunas: Technologija, 2009.

²⁰ Augustaitis A. Nevyriausybinių organizacijų panaudojimas valstybės ir savivaldybės funkcijoms įgyvendinti. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 31.

1 pav. Nevyriausybinių organizacijų santykis su verslu (rinka) ir valdžia (valstybe).²¹

Piliečių dalyvavimas nevyriausybinių organizacijų veikloje, tai glaudus bendravimas tarp piliečių ir valdžios. Valstybinės institucijos informuoja piliečius ir juos išklauso, o piliečiai išsako savo nuomonę ir pageidavimus jai. Piliečių dalyvavimas sprendimų priėmimuose yra svarbus valstybinis procesas, kadangi tokiu būdu skatinamas visuomenės ir vietos valdžios dialogas, vietos politikų sprendimai priimami labiau atsižvelgiant į žmogaus nuomonę ir ugdo valdžios ir visuomenės tarpusavio supratimą. Valstybines institucijas ir nevyriausybines organizacijas vienija bendras tikslas – patenkinti piliečių poreikius ir padėti jiems spręsti iškilusias problemas.

Nevyriausybines organizacijas gali būti suvokiamos siaurąją ir plačiąją prasme. Plačiąją prasme nevyriausybines organizacijas – tai bet kuri pelno nesiekianti organizacija, kurios tiesiogiai nekontroliuoja valdžios institucijos. Į šią grupę patenka gana platus ratas organizacijų - visos nevalstybinės viešosios įstaigos, fizinių ir juridinių asmenų asociacijos, fondai, religinės bendruomenės, profesinės sąjungos, atskirų profesijų asociacijos, studentų atstovybės, tam tikro sektoriaus verslo įmonių asociacijos, Pramonės, prekybos ir amatų rūmai, Žemės ūkio rūmai ir net politinės partijos. „Nevyriausybinių organizacijų terminas plačiausia prasme gali apimti net bažnytines (konfesines) organizacijas, profesines sąjungas, savišalpos kasas, kooperatyvus, nepriklausomas visuomenės informavimo priemones ir nepriklausomas švietimo įstaigas, taip pat neformalius judėjimus“.²² Tuo tarpu siaurąją prasme nevyriausybines organizacijas suprantamos, kaip atsiribojusios ne tik nuo valstybės institucijų, bet ir nuo įmonių, politinių partijų, profesinių sąjungų ir religinių bendruomenių, t.y. „grynosios organizacijos“, kurios atitinka toliau aptariamus pagrindinius nevyriausybinių organizacijų požymius. Dažniausiai nevyriausybine yra traktuojama tokia organizacija, kuri yra ir nepolitinė, ir nereliginė, ir ne pelno.²³

²¹ Ten pat, p. 18.

²² Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Tyrimas. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis. www.nisc.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvos_nevyriausybiniu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savivaldybiu_institucijomis_bei_istaigomis.pdf. 2011 04 06.

²³ Gineitienė D., Vaidelytė E., Vaisvalavičiūtė A. Nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus sąveika. Kn.: A. Raipa (ats. red.). Įvadas į viešąjį valdymą. Kaunas: Technologija, 2009, p. 188 – 202.

Pastebima, jog ne visas organizacijas galima priskirti vienam ar kitam sektoriui. Pavyzdžiui, kvazivyriausybinės organizacijos – tokios, kurioms didelę finansinę pagalbą teikia valdžia, tačiau kartu jos yra labai savarankiškos.²⁴ Nevyriausybių organizacijų veikla gali būti finansuojama labai įvairiai: iš donorų, iš paslaugų vartotojų, iš dotacijų, sutarčių ir aukų. Nevyriausybinės organizacijos apibūdinamos kaip:²⁵

- **institucionalizuotos** – įsisteigusios vienokia ar kitokia teisine forma;
- **pelno nesiekiančios** – nevyriausybių organizacijų pagrindiniai tikslai yra daugiau socialiniai, o ne ekonominiai, kaip antai labdaros, religinių, bendruomenių ir kitų organizacijų;
- **privачios** – jos yra autonomiškos, jų veiklos tiesiogiai nekontroliuoja valstybė ir joms vadovauja nepriklausoma grupė žmonių;
- **savatoriškos** – organizacijų veikla vystoma remiantis savatoriškumo principu;
- **pelno neskirstančios** – nevyriausybinės organizacijos neskirsto pelno savininkams, o jį investuoja į savo teikiamas paslaugas ar į organizacijos veiklos gerinimą.

Daugeliui nevyriausybių organizacijų būdinga savivalda, savatoriškumas, vertybės ir ideologija, kaip pagrindinis veiklos motyvas.²⁶ Nevyriausybių organizacijų veikla orientuota į įvairias socialines ir kultūrinės sritis, tokias kaip sveikatos, vaikų, jaunimo ir vyresnio amžiaus žmonių, kultūros ir meno, sporto, ekologijos, švietimo ir mokslo ir kt.²⁷

Tarptautinėje ne pelno organizacijų klasifikacijoje (ICNPO) nevyriausybinės organizacijos pagal veiklos sritis yra skirstomos į 12 grupių. Iš jų, pagal disponuojamas lėšas, nevyriausybinės organizacijos veikla daugiausia orientuota švietimo ir tyrimų, sveikatos apsaugos, socialinių paslaugų, kultūros ir poilsio srityse. Mažesnis pasiskirstymas pastebimas verslo ir profesinių organizacijų, plėtros ir būsto, tarptautinės veiklos, interesų atstovavimo ir politikos, aplinkosaugos ir filantropijos srityse.²⁸

---

²⁴ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų ir administravimo institucijų sąveika. Kn.: Puškorius S. (Red.). Viešojo sektoriaus institucijų administravimas. Vilnius: LTU Leidybos centras, 2002, p. 199 – 244.

²⁵ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.

²⁶ Baršauskienė V., Butkevičiūtė E., Vaidelytė E. Nevyriausybių organizacijų veikla. Kaunas: Technologija, 2009, p. 15.

²⁷ Ten pat, p. 17.

²⁸ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.

Kaip matyti iš 1 paveikslo (žr. 1 pav.), nevyriausybinių organizacijų veikla priklauso nuo šalies, kurioje jos veikia teisinės bazės, kadangi ji reglamentuoja šių organizacijų steigimą, jų veiklą ir finansavimo šaltinius. Pagal veiklos pobūdį nevyriausybinių organizacijų gali būti:²⁹

- „**labdaros**, kurios tenkina įstatymų apie labdaros organizacijas reikalavimus;
- **savanorių**, t.y. labdaros ir kitos organizacijos, kurios turi socialinius ir politinius tikslus, bet nėra užsiregistravusios kaip labdaringos organizacijos ar neatitinka labdaros organizacijų kriterijų;
- **pilietinės visuomenės organizacijos**, kurios padeda plėtoti demokratiją apskritai bei demokratijos institutus“.

Nevyriausybinių organizacijų gali būti skirstomos pagal organizacijos darbus, valdymo formas ir pajamų šaltinius į keturias kategorijas:³⁰

- **savanoriškos organizacijos** – vykdo socialinę misiją remiantis visuomenės vertybėmis;
- **viešųjų paslaugų sutarčių dalyviai** – organizacijos funkcionuoja kaip į rinką orientuotos ne pelno firmos bei tarnauja visuomenės tikslams;
- **piliečių organizacijos** – reprezentuoja savo narių interesus;
- **viešosios politikos įgyvendinimo** nevyriausybinių organizacijos – organizacijos yra valdžios kūriniai.

Pastebima, jog dauguma nevyriausybinių organizacijų atlieka vieną ar daugiau iš šių funkcijų:³¹

- **paslaugų teikimas** – savo nariams arba klientams teikiamos tokios paslaugos, kaip socialinė rūpyba, sveikatos apsauga, apmokymai, informacinės paslaugos, konsultacijos bei parama;
- **interesų atstovavimas arba aktyvus dalyvavimas visuomeniniuose reikaluose** – čia priklauso organizacijos, kurios naudoja įvairias kampanijas, lobizmą ir kitus metodus, gindamos tam tikrą idėją ar kurios nors grupės interesus ir siekdamos pakeisti viešąją nuomonę ar politiką;

---

²⁹ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų ir administravimo institucijų sąveika. Kn.: Puškorius S. (Red.). Viešojo sektoriaus institucijų administravimas. Vilnius: LTU Leidybos centras, 2002, p. 210.

³⁰ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.

³¹ Ilgius V. Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo ir privatus NVO finansavimas. www.lrinka.lt/index.php/pranesimai_prezentacijos/nevyriausybiniu_organizaciju_vaidmuo_ir_privatus_nvo_finansavimas/2166. 2011 04 11.

- **savitarpio pagalba ar pagalba sau** – organizacijos, dažniausiai suformuotos grupių asmenų, kurie turi bendrų interesų arba poreikių, siekiant suteikti savitarpio pagalbą, informaciją, paramą ir bendradarbiavimo galimybę;
- **ištekliai ir koordinavimas** – tai vadinamosios „tarpininkaujančios organizacijos“, kurios koordinuoja viso sektoriaus arba konkrečioje srityje dirbančių organizacijų veiklą, teikia joms informaciją ir paramą. Tokios organizacijos atlieka svarbų vaidmenį, būdamos jungtimi tarp nevyriausybinių sektoriaus ir viešosios valdžios institucijų.

Apibendrinant galima teigti, jog nevyriausybiniams organizacijoms būdinga: „telkti piliečius į asociacijas, skatinti juos prisiimti asmeninę ir bendruomeninę atsakomybę už savo, savo artimiausios aplinkos bei visuomenės reikalus; efektyviai, kokybiškai ir su mažesnėmis nei valdžios institucijų sąnaudomis spręsti problemas bei teikti kvalifikuotas paslaugas; nuolat atstovauti savo narių ir visuomenės grupių interesams, daryti įtaką valdžios sprendimams“.³²

Visuomenės dalyvavimas valstybės valdyme yra vienas iš reikšmingiausių demokratinės valstybės bruožų. Tokiu atveju pilietis traktuojamas ne tik kaip vartotojas, bet ir kaip viešosios politikos teikėjas.

1.2. Nevyriausybinių organizacijų sistema Lietuvoje

Teisė laisvai jungtis arba nesijungti į asociacijas yra laikoma viena iš svarbiausių žmogaus teisių, todėl ji įtvirtinta praktiškai kiekvienos demokratinės valstybės konstitucijoje.³³ Lietuvos Respublikos 35 straipsnyje teigiama: „Piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams. Niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiam nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai. Politinių partijų, kitų politinių ir visuomeninių organizacijų steigimą ir veiklą reglamentuoja įstatymas“.³⁴ Pagal šiuo metu galiojančius įstatymus nevyriausybinių organizacijų gali turėti asociacijos, viešosios įstaigos ar labdaros ir paramos fondo statusą:

³² Kučikas A. Didieji lūkesčiai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 6 – 7.

³³ Šimašius R. Nevyriausybinių organizacijų aplinkos Lietuvoje apžvalga. www.lrinka.lt/index.php/pranesimai_prezentacijos/nevyriausybinu_organizaciju_aplinkos_lietuvoje_apzvalga/2174. 2011 04 12.

³⁴ Lietuvos Respublikos Konstitucija. Valstybės žinios, 1992, Nr. 33-1014. 35 str.

- „**Asociacija** – savo pavadinimą turintis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – koordinuoti asociacijos narių veiklą, atstovauti asociacijos narių interesams ir juos ginti ar tenkinti kitus viešuosius interesus“.³⁵
- „**Viešoji įstaiga** – tai pagal šį ir kitus įstatymus įsteigtas pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant švietimo, mokymo ir mokslinę, kultūrinę, sveikatos priežiūros, aplinkos apsaugos, sporto plėtojimo, socialinės ar teisinės pagalbos teikimo, taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą“.³⁶
- „**Fondas** – savo pavadinimą turintis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio pagrindiniai veiklos tikslai – labdaros arba (ir) paramos bei kitokios pagalbos teikimas Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo ir šio Įstatymo nustatyta tvarka fiziniams ir juridiniams asmenims mokslo, kultūros, švietimo, meno, religijos, sporto, sveikatos apsaugos, socialinės globos ir rūpybos, aplinkos apsaugos ir kitose visuomenei naudingomis ir nesavanaudiškoms pripažįstamose srityse“.³⁷ Labdaros ir paramos fondai gali būti ne tik paramos – labdaros gavėjai, bet ir teikėjai.³⁸

Tačiau minėtieji įstatymai reglamentuoja tik dalies nevyriausybinių organizacijų veiklą. Daugelis organizacijų veikia pagal kiekvienos jų rūšį reglamentuojančius įstatymus, pavyzdžiui, religinės bendruomenės, bendrijos ir jų centrai, veikia pagal Lietuvos Respublikos religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymą. Nors Lietuvoje nėra bendros nevyriausybinių organizacijų duomenų bazės, tačiau įvairių šaltinių teigimu, Lietuvoje yra daugiau kaip 5000 nevyriausybinių organizacijų.³⁹

Pagrindiniai nevyriausybinių organizacijų finansavimo šaltiniai Lietuvoje yra rėmimo fondai, programos ir lėšos, gaunamos laimėjus viešųjų pirkimų konkursus. Taip pat paramos - labdaros fondai gali gauti neatlygintiną paramą perduodant pinigines lėšas ar bet kokią kitą turtą, suteikiant paslaugas ar suteikiant turtą naudotis panaudos teise, turtą paliekant testamentu ir kitais įstatymų numatytais atvejais. Prie nevyriausybinių organizacijų veiklos finansavimo gali prisidėti ir

³⁵ Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 25-745. 2 str.

³⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 68-1633. 2 str.

³⁷ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 32-787. 2 str.

³⁸ Guogis A., Gudelis D., Stasiukynas A. Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykių reikšmė, plėtojant vietinę demokratiją: atvejo tyrimai dviejose Lietuvos savivaldybėse, Viešoji politika ir administravimas, 2007, Nr. 22, p. 47 – 56.

³⁹ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų ir administravimo institucijų sąveika. Kn.: Puškorius S. (Red.). Viešojo sektoriaus institucijų administravimas. Vilnius: LTU Leidybos centras, 2002, p. 199 – 244.

gyventojai, skirdami iki 2 procentų sumokėtos pajamų mokesčio sumos paramos gavėjo statusą turinčioms organizacijoms. Joms taip pat gali būti taikomos mokesčių ir kitos lengvatos.⁴⁰

Lietuvoje yra įkurti keli nevyriausybinių organizacijų paramos ir labdaros centrai, kurie padeda skleisti informaciją apie šias organizacijas, konsultuoja, vykdo mokymus, padeda sisteminti teikiamas paslaugas ir kt. „Populiariausios nevyriausybinių organizacijų veiklos formos yra šviečiamojo pobūdžio: paskaitų, seminarų, konferencijų organizavimas, visuomenės informavimas“.⁴¹

Nevyriausybinių organizacijų svarba akcentuojama Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijoje: „visuotinai pripažįstama, kad stipri pilietinė visuomenė – demokratijos ir pažangos pagrindas. Apie demokratijos išsivystymą paprastai sprendžiama pagal tai, kokią įtaką valstybėje turi ir kokių mastu veikia visuomeninės, pilietinės organizacijos, dabar vis dažniau vadinamos nevyriausybinių organizacijų vardu“.⁴²

Apibendrinus galima pasakyti, jog nevyriausybinė organizacija – tai formali ar neformali organizacija, įkurta laisva piliečių valia, tarnaujanti visuomenės organizacijos grupių labui, nesiekianti pelno ar tiesioginio dalyvavimo valstybės valdymo procese.⁴³ Nei pinigai nei valdžia nėra galutinis nevyriausybinių organizacijų tikslas. „Svarbiausia yra tai, kad nevyriausybinės organizacijos veikia per žmones ir žmonių labui ir iš esmės keičia gyvenimą: grąžina savosios vertės ir reikalingumo pajutimą“.⁴⁴

Dalyvavimas savanoriškose organizacijose yra svarbus pilietinės visuomenės bruožas. Savanoriškų organizacijų egzistavimas yra palanki terpė socialinio kapitalo augimui pilietinėje visuomenėje. Socialinio kapitalo komponentų – pasitikėjimo kitais ir savitarpiskumo normos – augimo skatinimas yra būtina sąlyga dalyvavimo savanoriškoje veikloje aktyvumo didėjimui.

---

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 20 d. nutarimas Nr. 85 Dėl nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos patvirtinimo. Valstybės žinios, 2010, Nr. 12 – 566.

⁴¹ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų ir administravimo institucijų sąveika. Kn.: Puškorius S. (Red.). Viešojo sektoriaus institucijų administravimas. Vilnius: LTU Leidybos centras, 2002, p. 199 – 244, p. 49.

⁴² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 20 d. nutarimas Nr. 85 Dėl nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos patvirtinimo. Valstybės žinios, 2010, Nr. 12-566.

⁴³ Gineitienė D., Vaidelytė E., Vaisvalavičiūtė A. Nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus sąveika. Kn.: A. Raipa (ats. red.). Įvadas į viešąjį valdymą. Kaunas: Technologija, 2009, p. 188 – 202.

⁴⁴ Wejcmantas Z. Vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis – galimybės ir barjerai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 16.

1.3. Pilietinė visuomenė ir nevyriausybinių organizacijų

Dažnai pilietinė visuomenė apibūdinama kaip savanoriškų, nevyriausybinių ir nuo valdžios nepriklausomų formalių ir neformalių piliečių grupių ar jų asociacijų visuma. Neretai visuomenės pilietiškumo lygį bandoma nustatyti pagal piliečių grupių ar jų asociacijų (arba kitaip vadinamų nevyriausybinių organizacijų) skaičių tam tikroje valstybėje ar kitokiame administraciniame vienetė.

Siekiančios efektyviai veikti piliečių grupės ar asociacijos turi palaikyti ryšius ir su kitomis, tas pačias ar skirtingas interesų grupes atstovaujančiomis, piliečių asociacijomis ar jų grupėmis bei sąveikauti su oficialiąja valdžia. Akcentuojama, jog pilietinė visuomenė ir valstybė turi būti suprantami kaip organiškai sąveikaujantys dariniai, siekiantys bendrų tikslų, o ne kaip du atskiri autonomiški subjektai. „Taigi, pilietine galime vadinti tokią visuomenę, kurioje formalios ir neformalios piliečių grupės ar asociacijos, bendradarbiaudamos tarpusavyje, yra pasiekusios aukštą aktyvumo ir gebėjimo įgyvendinti savo tikslus lygį bei jų visuomeniškai reikšmingų interesų labai nuolat daro realų poveikį vietos bendruomenėje, valstybėje, tarptautinėje erdvėje vykstantiems procesams bei oficialios valdžios priimamiems sprendimams“.⁴⁵

Demokratinė visuomenė savo gerovę ir plėtrą grindžia trijų institucijų principu: laisva rinka; demokratiškai išrinkta valdžia; pilietinės interesų grupės. Pastaroji „išsiskiria tarnavimo visuomenės labai ir viešojo intereso gynimo principais bei savo veiklos nesieja su pelno siekimu. Šiai institucijai priskiriamos nevyriausybinių organizacijų“.⁴⁶ Pirmasis ir antrasis sektoriai – valstybės valdžia ir verslo organizacijos – įvardijami kaip sau pelno siekiantys sektoriai. Tiek valstybinė valdžia, tiek ir nevyriausybinių organizacijų turi tą patį tikslą - tarnauti visuomenei, tik naudoja skirtingus mechanizmus ir nuolat viena su kita.⁴⁷

Nevyriausybinių organizacija – tai formali ar neformali organizacija, įkurta laisva piliečių valia, tarnaujanti visuomenės organizacijos grupių labui, nesiekianti pelno ar tiesioginio dalyvavimo valstybės valdymo procese.⁴⁸ Daugeliui nevyriausybinių organizacijų būdingi šie bruožai: „savivalda; savanoriškumas; vertybės ir ideologija, kaip pagrindinis veiklos motyvas“.⁴⁹ Nevyriausybiniams organizacijoms būdinga:

---

⁴⁵ Vakarų Lietuvos vartotojų federacija. (2010). Klaipėdos regiono nevyriausybinių organizacijų veiklos efektyvumas ir vadyba. Klaipėda.

www.nvopartneryste.lt/UserFiles/VLVF%20Klaipedos%20regiono_%20tyrimo%20atasakaita%20web.pdf. 2011 04 12.

⁴⁶ Ten pat.

⁴⁷ Ten pat.

⁴⁸ Gineitienė D., Vaidelytė E., Vaisvalavičiūtė A. Nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus sąveika. Kn.: A. Raipa (Red.). Įvadas į viešąjį valdymą. Kaunas: Technologija, 2009, p. 188 – 202.

⁴⁹ Baršauskienė V., Butkevičiūtė E., Vaidelytė E. Nevyriausybinių organizacijų veikla. Kaunas: Technologija, 2009, p. 15.

- „telkti piliečius į asociacijas, skatinti juos prisiimti asmeninę ir bendruomeninę atsakomybę už savo, savo artimiausios aplinkos bei visuomenės reikalus;
- efektyviai, kokybiškai ir su mažesnėmis nei valdžios institucijų sąnaudomis spręsti problemas bei teikti kvalifikuotas paslaugas;
- nuolat atstovauti savo narių ir visuomenės grupių interesams, daryti įtaką valdžios sprendimams“.⁵⁰

Taigi, pilietinė visuomenė pasižymi aktyviai veikiančiomis bendruomenių organizacijomis (tame tarpe ir nevyriausybinės organizacijos), kurios bendradarbiauja tarpusavyje, siekia socialinių tikslų, daro įtaką valdžios priimamiems sprendimams. Pilietinė visuomenė svarbi demokratinės valstybės dalis, kadangi sėkmingo visuomenės dalyvavimo nauda yra veiksmingesni sprendimai, patenkinta ir palaikanti visuomenė bei stipresnė demokratija.

1.4. Nevyriausybinių organizacijų socialinės veiklos kryptys

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įvardina kas gali gauti socialines paslaugas, tai „įvairios žmonių grupės: senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos, asmenys su negalia ir jų šeimos, likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai ir jų šeimos, socialinės rizikos šeimos, vaikus globojančios šeimos, kiti asmenys ir šeimos.“⁵¹ Dažniausia parama šioms asmenų grupėms teikiama, kai nepakanka pajamų, netekus globėjų, našlaičiams, benamiams, bedarbiams, žmonėms su negalia, daugiavaikėms šeimoms, grįžusiems iš įkalinimo įstaigos.

Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų įstatyme nurodyta, kad socialinės paslaugos yra dviejų rūšių – bendrosios ir specialiosios. Bendrosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sociokultūrinės paslaugos, transporto organizavimo, maitinimo organizavimo, aprūpinimo būtiniausiaisiais drabužiais ir avalyne bei kitos paslaugos, o specialiosioms paslaugoms priskiriama socialinė priežiūra ir socialinė globa.⁵²

Socialinių paslaugų tikslas – suteikti galimybę asmeniui sudaryti sąlygas pasirūpinti pačiam savimi, jeigu jis to nepajėgia padaryti pats. Šios paslaugos siekia skatinti žmogaus aktyvumą ir jo iniciatyvą, kad žmogus galėtų gyventi pilnavertį gyvenimą.

⁵⁰ Kučikas A. Didieji lūkesčiai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 6 – 7.

⁵¹ LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Socialinių paslaugų teikimas. www.socmin.lt/index.php?1887762790. 2011 04 28.

⁵² Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų įstatymas, Valstybės žinios, 2006, Nr. 17 – 589.

L. Dromantienės teigimu NVO, teikiančių socialines paslaugas, veiklos kryptys atitinka valstybės socialinės politikos prioritetus, tokius kaip pagalba neįgaliesiems, paslaugos šeimoms, vaiko teisių apsauga, jaunimo iniciatyvų rėmimas, narkotikų ir prevencinės programos, krizių problemų sprendimas. Vienos iš pagrindinių minimų organizacijų veiklos krypčių yra neįgaliųjų socialinės integracijos projektai, užimtumas dienos centruose, neįgaliųjų asmenų slauga, įdarbinimas, parama šeimoms: jų konsultavimas krizės atveju, pagalba vaikams ir jaunimui krizės atveju, buvusių kalinių socialinė adaptacija ir integracija, socialinė parama asmenims, neturintiems nuolatinės gyvenamosios vietos, besikuriančių bendruomenės centrų rėmimas.⁵³

Viena populiariausių NVO krypčių – užimtumas dienos centruose. 2010 metų Socialiniame pranešime teigiama, kad 2010 metais Lietuvoje veikė apie 162 vaikų dienos centrų (daugiausiai socialinėje srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų).⁵⁴ G. Kvieskienė teigia, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kuruoja dienos centrų nacionalinę programą, kurios pagrindiniai vykdytojai – nevyriausybines organizacijos. Socialinio gyvenimo pokyčiai sudaro sąlygas naujoms paslaugoms, kurios geriau tenkintų žmonių reikmes, atsirasti.⁵⁵ Dienos centrų steigimosi pagrindinės priežastys yra socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų, neįgaliųjų skaičiaus didėjimas ir visuomenės senėjimas.

---

⁵³ Dromantienė L. Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo stiprinant socialinę sanglaudą // Socialinis darbas. 2003. Nr. 2 (4), p. 20.

⁵⁴ Socialinis pranešimas – 2010. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Vilnius, 2010. [⁵⁵ Kvieskienė G. Pozityvioji socializacija. Monografija. Vilnius: VPU, 2005, p. 71.](http://www.socmin.lt/get_file.php?file=bTZacG01ZVJhWDVsMU1XV2w2M0QxR211WkpiSXY1aTRicUZubXBqVWtkaHMybW5HYVplVVpKWFp5YURLbk1TVGxLWmpZOHJRbHNSdW1weWlhTTZUeVpqV21aQ1hyR2ViWmMI MkJablo2ZWw5ZGphR09heWN6RzBYQ1phMjVvbUdLWG1waG1qMmVsbUptV3pNVnNtb3pDMDVpY2tZVEwx Y2ZHYmFLWm5tdlZZTTFzMEc3Q202aHBaMldXazJHwmNwR1JhMnVUWk1hVWxaV2RZcHFwWjhabHlwZWV iNXIY. 2011 04 22.</p></div><div data-bbox=)

II. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR VIETOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMAS

Svarbu pažymėti, jog modernizuojant viešąjį sektorių, nevyriausybinės organizacijos įgauna naują vaidmenį valstybės valdyme. Įgyvendinant „naujosios viešosios vadybos“ reformas, siekiama šių tikslų: „katalitinė valdžia: vairavimas, o ne irklavimas. Valdžios institucijos turi generuoti sprendimus, o paslaugų teikimą perduoti privačiam sektoriui, nevyriausybinėms organizacijoms arba paslaugas teikiančioms įstaigoms. Politikos formavimas ir administravimas turi būti atskirtas nuo paslaugų teikimo“.⁵⁶ Todėl modernizuojant viešąjį sektorių keičiasi požiūris ir į nevyriausybines organizacijas, jos įgauna vis svarbesnį vaidmenį valstybės valdyme, tampa viešosios valdžios partneriais.

2.1. Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo samprata, principai, sritys, formos, modeliai

Savivaldos institucijų ir nevyriausybinių organizacijų bendra veikla abipusiems tikslams pasiekti vadinama įvairiais pavadinimais: partneryste, aljansu, bendradarbiavimu, koalicija, sąjunga, tinklais, kooperacija. „Bendradarbiavimas“ yra plačiausia sąvoka ir apima penkis tarpusavio sąveikos tipus: tinklus; kooperaciją; partnerystę; koalicijas; integracinį bendradarbiavimą. Bendradarbiavimo tipas nustatomas pagal tarpusavio pasitikėjimą, bendros veiklos koordinavimą bei išteklių pasidalijimą tarp dalyvių. Praktikoje šiuos modelius atskirti vieną nuo kito yra gana sudėtinga, kadangi trūksta „bendradarbiavimo teorijų, terminų bei kriterijų vienovės ir konkrečių modelių taikymo metodologijų“ bei bendradarbiavimo struktūrų ir procesų prigimtis yra dinamiška.⁵⁷ Idealiu atveju, nevyriausybinių organizacijų ir savivaldos institucijų bendradarbiavimas „yra procesas, kurio metu organizacijos keičiasi informacija, bendrai atlieka užduotis, dalijasi ištekliais ir ugdo viena kitos specifinius gebėjimus tam, kad gautų abipusę naudą ir pasiektų bendrus tikslus dalydamosi riziką, atsakomybę ir atlygį. Bendradarbiavimo proceso esmę sudaro:

- vidinių ir išorinių konsultacijų bei derybų tęstinumas;

---

⁵⁶ Guogis A., Gudelis D., Stasiukynas A. Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykių reikšmė, plėtojant vietinę demokratiją: atvejo tyrimai dviejose Lietuvos savivaldybėse, Viešoji politika ir administravimas, 2007, Nr. 22, p. 27 – 28.

⁵⁷ Raišienė A. G. Teoriniai vietos savivaldos institucijų bendradarbiavimo aspektai. Kn.: Puškorius S. (ats. red.). Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas. Vilnius: Baltijos kopija, 2006, p. 49.

- pasidalyta sprendimų priėmimo galia;
- išimtinai „aš laimiu, tu laimi“ sprendimų paieška“.⁵⁸

Savivaldybės yra arčiausiai piliečių esanti, todėl labai svarbi demokratijos grandis. Tiek vietos valdžios institucijas, tiek nevyriausybinės organizacijos vienija tas pats tikslas – patenkinti piliečių poreikius ir padėti jiems spręsti opias problemas. Jos turi „užtikrinti pagrindinių paslaugų teikimą, plėsti paslaugų teikimo metodus ir gauti informaciją apie naujus poreikius bei užtikrinti paslaugų teikimo sistemos patikimumą“.⁵⁹ Vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas turėtų remtis dviem esminiais principais:

- **subsidiarumo principas** reiškia, kad teisingesnio skirtingos galios struktūrų atsakomybės ir funkcijų paskirstymo galima pasiekti pirmenybę teikiant individui bei jam artimiems socialiniams dariniams didesnių ir galingesnių darinių atžvilgiu;
- **socialinės partnerystės principas** - bendravimą ir bendradarbiavimą užtikrinančios struktūros, pagrįstos aiškiais principais ir abipusiais įsipareigojimais, aiškiai apibrėžtos mainų, konsultavimosi ir finansinės paramos teikimo procedūrų.⁶⁰

„Naujoji viešoji vadyba“ taip pat akcentuoja partnerystės principą – įvairių rūšių organizacijų įtraukimą į bendrą sprendimų priėmimo procesą. Tokia bendradarbiavimo paieška matoma ir tarp valdžios, piliečių ir nevyriausybinių sektorių. Partnerystė traktuojama kaip itin svarbus instrumentas, siekiantis priversti biurokratiją veikti efektyviau bei vystyti naujas politikos - administravimo santykių formas įvairiuose valdžios lygiuose. „Partnerystės principas leidžia privačiam, nevyriausybiniam ir valdžios sektoriams, išnaudojant unikalias kiekvieno jų prigimtis, misijas, kompetencijas, išteklius ir galimybes, sujungti jas į kryptingą ir subalansuotą bendruomenės problemų paiešką ir sprendimą“.⁶¹

Pagrindinės savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo sritys yra:

- „socialinės paslaugos;
- sveikatos apsauga;
- socialinių problemų sprendimas;
- mokymas ir švietimas;
- kultūra ir menas;
- ekologija ir gamtos apsauga;

⁵⁸ Ten pat, p. 54.

⁵⁹ Viešosios politikos tyrimų centras. Pilietinės visuomenės problemos. Atvejo studija. Kauno regiono nevyriausybinių organizacijos. Viešosios politikos studijos, 2002, Nr. 2/3, p. 19.

⁶⁰ Ten pat, p. 20.

⁶¹ Petrauskienė R., Raipa A. Partnerystės principo taikymas įgyvendinant „naująją viešąją vadybą“. Kn.: Raipa A. (ats. red.). Naujoji viešoji vadyba. Kaunas: Technologija, 2007, p. 245.

- sportas ir turizmas“.⁶²

Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių bendradarbiavimą galima apibrėžti šiais aspektais:

- **parama** – valstybė ir savivaldybė nevyriausybiniams organizacijoms teikia tiek finansinę, tiek materialinę paramą. Parama yra teikiama ne centralizuotai, bet per įvairias kultūros, socialines ir kitas institucijas. Paramos teikimo principai nėra nusistovėję ir universalizuoti;
- **viešųjų paslaugų pirkimai** – tai alternatyva paramai. Už suteiktas lėšas nevyriausybinių organizacijos turi įgyvendinti numatytus tikslus ir uždavinius. Šios paslaugos turi būti perkamos viešai;
- **politinės konsultacijos** – tai nevyriausybinių organizacijų įtraukimas į valstybės ir savivaldybių valdymą. „Tam naudojami įvairūs mechanizmai, o daugiausiai oficialių konsultacinių tarybų sukūrimas, konsultacijos su NVO priimant sprendimus, kiek tai susiję su jų veiklos sfera“.⁶³

Nors dažniausiai labiausiai išplėtota savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo forma yra finansinė parama vykdomiems trečiojo sektoriaus projektams, tačiau „nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykiai nesibaigia vien finansinės paramos ar socialinių paslaugų kontraktų klausimais. Savivaldybės – svarbiausia vieta sprendžiant nevyriausybinių organizacijų patalpų klausimus; savivaldybės turi teisę atleisti nuo mokesčių nevyriausybines organizacijas. Tačiau svarbiausia – savivaldybės yra arčiausiai piliečių esanti, todėl labai svarbi demokratijos grandis. Būtent per nevyriausybines organizacijas piliečiai gali organizuotai atstovauti visuomenės interesams ir lūkesčiams bei daryti įtaką priimant sprendimus. Demokratija gyvuos, jei dauguma piliečių jausis turį sąlygas ir galimybes aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime“.⁶⁴ Taigi, didesnis dėmesys turi būti kreipiamas ne tik finansavimo klausimams, bet ir realių sąlygų sudarymui nevyriausybiniams organizacijoms dalyvauti sprendimų priėmimo procese.

---

⁶² Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000, p. 34.

⁶³ Šimašius R. Nevyriausybinių organizacijų aplinkos Lietuvoje apžvalga. http://www.lrinka.lt/index.php/pranesimai_prezentacijos/nevyriausybinu_organizaciju_aplinkos_lietuvoje_apzvalga/2174. 2011 04 11.

⁶⁴ Čiupaila R. Kaip centrinės valdžios institucijos gali paskatinti nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių bendradarbiavimą. IX Lietuvos nevyriausybinių organizacijų forumas. Vilnius. Vilnius. www.nisc.lt/forum9/lt/docs/speeches/Regimantas_Ciupaila.doc. 2011 04 12.

Valstybių praktikoje dažniausiai derinami keli viešosios valdžios ir nevyriausybinių organizacijų santykių modeliai, tačiau galima išskirti šiuos pagrindinius:

- **valdžios dominavimo modelis** – valdžia vaidina svarbiausią vaidmenį paslaugų finansavime, kūrime, teikime;
- **nevyriausybinių organizacijų sektoriaus dominavimo modelis** – pagrindinis vaidmuo priklauso nevyriausybiniams organizacijoms;
- **lygiagretus modelis** – ir valdžia ir nevyriausybinių organizacijų vienodai įtraukti į paslaugų finansavimą ir tiekimą pagal apibrėžtas sritis;
- **bendradarbiavimo modelis** – nevyriausybinių organizacijų ir valdžia dirba kartu, o ne atskirai: vyriausybė teikia finansavimą, o trečiasis sektorius – paslaugas.⁶⁵

Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykius galima apibūdinti šiais aspektais:

- **institucionalizavimas** – jeigu institucionalizacijos mastas yra didelis, tada santykiai tarp nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių yra stabilesni, pasireiškia daugiau formalių galimybių įvairiapusiems santykiams, stiprėja vietinė demokratija. Esant mažam institucionalizacijos matui, lengviau įgyvendinami pokyčiai, o santykiai yra besivystantys. Nagrinėjant savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų santykių institucionalizaciją galima skirti formalią, t.y. teisiškai grįstą, ir neformalią, paremtą bendravimo tradicijų susiformavimu, institucionalizacijos rūšis;
- **intensyvumas** – santykiai tarp nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių gali būti daugiau mažiau intensyvūs. Didesnis intensyvumas reiškia, kad trečiojo sektoriaus organizacijos sąveikauja su įvairiomis savivaldos institucijomis, o tai lemia stipresnę vietinę demokratiją;
- **funkcionalumas** – funkciniai santykiai tarp vietos valdžios institucijų ir nevyriausybinių organizacijų yra tokie, kurie kuria pridėtinę vertę abiem veikiantiems dalyviams bei stiprina demokratiją;
- **tarpusavio pasitikėjimas** – jeigu vietos valdžios institucijos ir trečiojo sektoriaus organizacijos vienos kitas vertina įtariai, tada yra nedidelis tarpusavio pasitikėjimas. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų tarpusavio pasitikėjimas yra svarbi sąlyga stipriai vietinei demokratijai;

---

⁶⁵ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.

- **priklausomybė nuo išteklių** – tiek nevyriausybinių organizacijų gali būti priklausomos nuo savivaldybių teikiamos finansinės, informacinės paramos, tiek vietos valdžia gali priklausyti nuo trečiojo sektoriaus organizacijų teikiamos žmogiškųjų išteklių ar finansinės paramos. Tačiau pastebima, jog vietos demokratija yra stipresnė, kai nevyriausybinių organizacijų yra mažiau priklausomos nuo vietos valdžios;
- **galios paskirstymas** – iš šio požymio matyti, ar vykdomoji ar politinė valdžia dominuoja priimant sprendimus dėl bendradarbiavimo su nevyriausybėmis organizacijomis.⁶⁶

Teigiama, jog savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų pasižymi skirtingais požiūriais į jų bendradarbiavimą, dėl ko neigiamai veikiamas sąveikos funkcionalumas.⁶⁷ „Atkreipiamas dėmesys į ydingą pačių NVO laikyseną:

- NVO linksta pervertinti savo jėgas, sureikšminti savo vaidmenį ir galimybes;
- NVO skuba prisitaikyti prie finansinę paramą teikiančių institucijų prioritetų;
- NVO trūksta valios veikti pagal savo paskirtį, o tai skatina ribotumą ir stagnaciją;
- NVO tarpusavio bendradarbiavimui trūksta motyvacijos;
- NVO trūksta analitikų ir profesionalų“.⁶⁸

Tuo tarpu valdžios sektoriui būdinga:

- „per didelis noras naudojantis NVO pajėgomis išspręsti sudėtingas socialines problemas;
- neadekvatus NVO veiklos kiekybės, kokybės ir rezultatų reikalavimai;
- nelankstumas bendradarbiaujant su NVO, pavojingas abipusis susisaistymas bei paramos teikimo tolydumo stygius;
- nepakankamas partnerių įtraukimas į veiklos ir paslaugų planavimo bei sprendimų priėmimo procesą, negebėjimas nustatyti tinkamiausių konkreitiems sektoriams atstovaujančių organizacijų ar jų junginių“.⁶⁹
- Bendradarbiavimo stokos tarp vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų barjerai egzistuoja iš abiejų pusių, dažniausiai dėl to, kad abi pusės viena kitos gerai nepažįsta. Tai pasakytina ir apie viešojo ir nevyriausybinio sektoriaus skirtumus (žr. 1 lent.).⁷⁰

⁶⁶ Guogis A., Gudelis D., Stasiukynas A. Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykių reikšmė, plėtojant vietinę demokratiją: atvejo tyrimai dviejose Lietuvos savivaldybėse, Viešoji politika ir administravimas, 2007, Nr. 22, p. 47 – 56.

⁶⁷ Ten pat.

⁶⁸ Viešosios politikos tyrimų centras. Pilietinės visuomenės problemos. Atvejo studija. Kauno regiono nevyriausybinių organizacijų. Viešosios politikos studijos, 2002, Nr. 2/3, p. 10.

⁶⁹ Ten pat.

Nevyriausybinių sektorių apibūrina	Viešąjį sektorių apibūrina
<ul style="list-style-type: none"> • Atskiros nepriklausomos organizacijos; • Supaprastinta, nehierarchinė struktūra; 	<ul style="list-style-type: none"> • Hierarchinė struktūra;
<ul style="list-style-type: none"> • Įvairūs finansų šaltiniai; 	<ul style="list-style-type: none"> • Vienas, pastovus finansų šaltinis;
<ul style="list-style-type: none"> • Veikla, tiesiogiai išplaukianti iš žmonių poreikių; 	<ul style="list-style-type: none"> • Veiklos procedūra, sekanti iš teisės aktų ir reikalavimų;
<ul style="list-style-type: none"> • Nevaržoma procedūrų ir taisyklių veikla; 	<ul style="list-style-type: none"> • Neelastingi taikomieji metodai;
<ul style="list-style-type: none"> • Labai elastingi taikomieji metodai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedidelė permainų galimybė tiesiogiai žemesniajame lygyje.

1 lentelė. Viešojo ir nevyriausybinių sektoriaus skirtumai.

Veiksminga nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų sąveika labai priklauso nuo pačių nevyriausybinių organizacijų vienybės ir tarpusavio bendradarbiavimo. Šiam tikslui pasitarnauja skėtinės organizacijos. Jos gali kurtis pagal įvairius modelius:

- „telkiasi apie jau gyvuojantį ir finansavimą turintį centrą, kuris jungia organizacijas konkrečioms projektams įgyvendinti;
- remiantis horizontaliais panašaus tipo organizacijų ryšiais, sudaroma bendra nevyriausybinių organizacijų taryba;
- gali įkurti viešoji organizacija iš apačios; asmenį arba instituciją valdyti ir veiklai koordinuoti galima samdyti arba rinkti“.⁷¹

Skėtinės organizacijos kuriasi, kadangi jos padidina galimybę daryti įtaką valdžios institucijoms ir visuomenei bei padeda nevyriausybiniams organizacijoms tobulėti ir stiprėti, nes taip keičiamasi informacija bei perimama patirtis.

2.2. Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo struktūrų kūrimas

Dauguma Vakarų Europos valstybių pripažino, jog rezultatyvų, sklandų ir efektyvų valdžios institucijų darbą galima užtikrinti maksimaliai įtraukiant nevyriausybinių organizacijų sektorių į viešųjų funkcijų įgyvendinimą. Iš esmės, tiek valdžios institucijos, tiek nevyriausybinių organizacijos siekia tų pačių tikslų: užtikrinti ir sudaryti galimybę gauti paslaugas, atitinkančias

⁷⁰ Wejzmanas Z. Vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas su nevyriausybiniomis organizacijomis – galimybės ir barjerai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 11.

⁷¹ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000, p. 218.

bendruomenės poreikius, tačiau išlieka neaišku „kaip ir kodėl tradicinės valdžios institucijos turėtų/galėtų dalytis atsakomybe ir funkcijas su piliečių iniciatyvomis, kad būtų pasiekta visuomenei reikalingo socialinio saugumo ir gerovės bei teikiamų paslaugų geriausia kokybė“.⁷² Šiems ir kitiems klausimams spręsti siūloma kurti formalizuotas nevyriausybių organizacijų ir valdžios institucijų bendravimo ir bendradarbiavimo struktūras.

Skiriamos dvi pagrindinės nevyriausybių organizacijų ir savivaldos institucijų bendradarbiavimo strategijos:

- **rėmimo strategija** – bendradarbiavimą inicijuoja vietos valdžios institucijos. Savivaldybės inicijuoja aplinkos analizę, nustato problemą, numato jos sprendimo galimybes (programas/ projektus). Vėliau paskiriami arba atrenkami vykdytojai, administruojamas sprendimo įgyvendinimas. Bendruomenės atstovai geriausiu atveju atlieka patariamąjį vaidmenį;
- **įgalinimo strategija** – bendradarbiavimas inicijuojamas bendruomenėse. Bendruomenės atstovai patys ieško partnerių viešajame ar privačiame sektoriuje spręsti aktualiausias problemas. Interesų derybų metu sprendimų priėmimo galia paskirstoma vienodai, savivaldos institucijos sudaro priežiūros komitetą, padedantį įgyvendinti numatytas programas/projektus. Programų/projektų stebėseną vykdo nevyriausybines organizacijos.⁷³

Praktikoje bendradarbiavimo strategijos gali pasižymėti ir kitomis, čia nepaminėtomis ypatybėmis. „Aptartosios rėmimo ir įgalinimo strategijos turėtų būti vertinamos kaip gairės savivaldybių, kitų organizacijų ir visuomenės bendradarbiavimui palengvinti“.⁷⁴ Bendradarbiavimo proceso organizavimas turi remtis šiais pagrindiniais principais:

- į sprendimų priėmimą įtraukti tiesiogiai su pokyčiais susijusius socialiniu veikėjus;
- siekti konsensuso priimant sprendimus;
- sudaryti bendradarbiavimo planą;
- paskirti arba išrinkti bendradarbiavimo proceso vadovą;
- raštiškai fiksuoti susirinkimų turinį.⁷⁵

Lazdynas, taip pat pastebi, jog į sprendimų parengimo ir priėmimo procesą turi būti įtrauktos savo interesus ginančios nevyriausybines organizacijos, kad sprendimai būtų kaip galima brandesni

---

⁷² Vakarų Lietuvos vartotojų federacija. 2010. Klaipėdos regiono nevyriausybinių organizacijų veiklos efektyvumas ir vadyba. Klaipėda.

www.nvopartneryste.lt/UserFiles/VLVF%20Klaipedos%20regiono_%20tyrimo%20atasakaita%20web.pdf. 2011 04 11.

⁷³ Raišienė A. G. Teoriniai vietos savivaldos institucijų bendradarbiavimo aspektai. Kn.: Puškorius S. (ats. red.). Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas. Vilnius: Baltijos kopija, 2006.

⁷⁴ Ten pat, p. 53 – 54.

⁷⁵ Ten pat.

ir labiau atitiktų bendruomenės sutarties arba konsensuso principą.⁷⁶ Sėkmingam valdžios įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimui dabartiniu laikotarpiu būtina:

- „pakeisti valdžios įstaigų tradicines hierarchines valdymo formas komandinio darbo formomis;
- tiesioginį paslaugų teikimą pakeisti į rinką orientuotu katalitiniu paslaugų teikimo metodu, valdžios įstaigai pasiliekanč tik priežiūros funkcija;
- atsisakyti biurokratinio komandavimo, įgaliojimus suteikiant bendruomenei;
- pereiti nuo centralizuoto į decentralizuotą politikos ir programų formavimą bei įgyvendinimą, gausiau į tą procesą įtraukiant piliečius;
- koncentruoti dėmesį į rezultatus, o ne į įeigą;
- slaptą sprendimų priėmimą pakeisti administracine, finansine ir politine atsakomybe;
- biurokratinį paternalizmą pakeisti bendruomenės įgaliojimu ir aktyviu pilietinės visuomenės organizacijų įtraukimu“.⁷⁷

Dar nėra nusistovėjusi tendencija manyti, jog bendradarbiavimas su vietos valdžios institucijomis gali teigiamai atsiliepti jų vykdomai veiklai, siekiant numatytų tikslų. „Kai kada manoma, jog nevyriausybinių organizacijų yra nereikalingas daiktas, trukdantis sėkmingai veikti tam tikros teritorijos valdžios institucijoms. Todėl vietos nevyriausybinių organizacijų efektyvumas turėtų būti didinamas priimant aiškius teisinius sprendimus. Šie sprendimai turi būti skaidrūs, paremti paramos skyrimo metodika bei orientuoti į tai, kad nevyriausybinių organizacijų realizuotų visuomenines užduotis ir gautu tam tikslui skirtas lėšas“.⁷⁸

Daugelis savivaldybių nesugebėtų spręsti gyventojų socialinių, ūkinių ir kitų problemų be nevyriausybinių organizacijų pagalbos, todėl teigiama, jog reikia teisiškai įtvirtinti vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo pagrindus: „įtraukti nevyriausybines organizacijas į sprendimų priėmimo procesą, ypač kai aiškinamasi vietos gyventojų poreikiai, socialinių ir kitokių paslaugų finansavimo prioritetai ir tvarka; siekti priimti savivaldybių tarybose nutarimus, atspindinčius savivaldybės ir vietos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo principus bei kt.“⁷⁹ Tačiau „bendradarbiavimas turėtų būti ne chaotiškas, o sistemingas ir tikslingas. Tuo tikslu savivaldybėse turėtų būti parengtos bendradarbiavimo su nevyriausybinių organizacijomis

---

⁷⁶ Lazdynas R. Savivalda: filosofija, teorija, praktika. Šiauliai: Saulės delta, 2005.

⁷⁷ Domarkas V. Naujųjų viešojo administravimo raidos tendencijų kritinė analizė. Kn.: A. Raipa (ats. red.). Naujoji viešojo vadyba. Kaunas: Technologija, 2007, p. 21.

⁷⁸ Wejcmantas Z. Vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas su nevyriausybinių organizacijomis – galimybės ir barjerai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 20.

⁷⁹ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000, p. 34.

strategijos ar koncepcijos”.⁸⁰ Sprendimas dėl trečiojo sektoriaus ir vietos valdžios partnerystės bendradarbiavimo sprendžiant vietos problemas neturėtų būti vienkartinis, jis turi būti įtrauktas į savivaldybės darbų perspektyvinį strateginį planą. Bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis priemonės reikalauja aktyvių vietos valdžios institucijų veiksmų, todėl bendradarbiavimo procedūros turi būti apibrėžtos teisės aktuose. „Teisės aktuose nustatytos bendradarbiavimo procedūros turi numatyti:

- kada iškyla pareiga konsultuotis arba priimti nuomonę;
- kaip NVO yra informuojamos apie būsimą sprendimą ir kvietimą bendradarbiauti;
- su kuriomis grupėmis yra konsultuojamasi;
- kaip fiksuojamas ir viešinamas NVO indėlis;
- kaip vertinamas NVO indėlis ir kaip į jį atsižvelgiama, ar yra grįžtamasis ryšys;
- kaip yra viešai atsakoma į NVO argumentus – kokia forma, ar visiems, ar apibendrinama, ar vieša“.⁸¹

Tačiau bendradarbiavimo mechanizmų įteisinimas dar neužtikrina, jog partnerystė tarp vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų vystysis sklandžiai. Greta formalių konsultavimosi taisyklių svarbus ir savivaldybių darbuotojų požiūris į šiuos procesus ir bendra bendradarbiavimui palanki atmosfera. Siekiant ugdyti šiuos institucinius ir administracinius gebėjimus, rekomenduojama:

- „sukurti bendradarbiavimui tinkamą institucinę struktūrą;
- skatinti politinių ir institucinių lyderių nusiteikimą veikti atvirai, bendradarbiaujančiai;
- skirti finansinius ir administracinius išteklius informavimui ir bendradarbiavimui;
- ugdyti administracinius valstybės institucijų darbuotojų įgūdžius, kaip bendradarbiauti su NVO;
- skatinti konsultacijų iš šalies pirkimą ir įvairių valstybės funkcijų perdavimą nevyriausybines organizacijas“.⁸²

Tačiau įsipareigoti palaikyti atsakingą partnerystę turi abi šalys – ne tik savivaldybė turi modernizuoti administravimą, t.y. parengti atsakingus darbuotojus, kurie gerai suprastų darbo su nevyriausybėmis organizacijomis specifiką, bet ir nevyriausybines organizacijas turi sukurti ir

---

⁸⁰ Čiupaila R. Kaip centrinės valdžios institucijos gali paskatinti nevyriausybines organizacijas ir savivaldybių bendradarbiavimą. IX Lietuvos nevyriausybinių organizacijų forumas. Vilnius. www.nisc.lt/forum9/lt/docs/speeches/Regimantas_Ciupaila.doc. 2011 04 12.

⁸¹ Lietuvos laisvosios rinkos institutas, 2005. Visuomenės dalyvavimo teisėkūroje teisinės aplinkos gerinimas. Vilnius. www.lrinka.lt/uploads/files/dir1/1_0.php. 2011 04 12.

⁸² Ten pat.

palaikyti veikiančius savireguliuavimo mechanizmus, kurie padėtų įvertinti, ar buvo pasiekti numatyti bendradarbiavimo su savivaldybe tikslai.⁸³

„Modernizuodamasi Lietuva išgyvena gilių socialinių ir kultūrinių permainų, virstančių krizėmis, laikotarpį. Akivaizdu, kad didžiausią nerimą ir neapibrėžtumą kelia valstybėje ir visuomenėje vykstantis decentralizacijos procesas, valstybės valdžios bei dviejų neseniai atsiradusių, pelno bei piliečių iniciatyvos sektorių galių ir atsakomybės perskirstymas“.⁸⁴ Todėl keičiantis susiformavusioms vertybėms, visuomenės narių elgsenai, valdymo ir administravimo elgsenai, keičiasi ir valstybinio reguliavimo metodai, tuo pačiu nevyriausybines organizacijas įgauna naują vaidmenį valstybės valdymo procese. Taip pat viena iš priežasčių, lemianti išskirtinį dėmesį bendradarbiavimo modelių ir principų įgyvendinimui tiek Lietuvoje tiek kitose Europos šalyse, yra narystė Europos Sąjungoje.⁸⁵

„Teisė laisvai jungtis arba nesijungti į asociacijas yra laikoma viena iš svarbiausių žmogaus teisių, todėl ji įtvirtinta praktiškai kiekvienos demokratinės valstybės konstitucijoje“.⁸⁶ Lietuvos Respublikos 35 straipsnyje teigiama: „Piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams. Niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiam nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai. Politinių partijų, kitų politinių ir visuomeninių organizacijų steigimą ir veiklą reglamentuoja įstatymas“.⁸⁷ Pagal šiuo metu galiojančius įstatymus nevyriausybines organizacijas gali turėti asociacijos, viešosios įstaigos ar labdaros ir paramos fondo statusą. Tačiau daugelis organizacijų veikia pagal kiekvienos jų rūšį reglamentuojančius įstatymus, pavyzdžiui, religinės bendruomenės, bendrijos ir jų centrai, veikia pagal Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymą. Nors Lietuvoje nėra bendros nevyriausybinių organizacijų duomenų bazės, tačiau įvairių šaltinių teigimu, Lietuvoje yra daugiau kaip 5000 nevyriausybinių organizacijų.⁸⁸

Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas minimas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme, kuriame vienas iš vietos savivaldos principų – savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus, teigia: „savivaldybės institucijos

---

⁸³ Kučikas A. Kokios savivaldybės paramos nevyriausybines organizacijas reformos būtinos, įmanomos, pakankamos? Rekomendacijos Kaunui ir visai Lietuvai. Kn.: Matonytė I. (ats. red.). Vietos valdžios ir nevyriausybines organizacijas bendradarbiavimo skaidrumas. Vilnius: Knygiai, 2004, p. 81 – 89.

⁸⁴ Kučikas A. Didieji lūkesčiai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 6.

⁸⁵ Raišienė A. G. Teoriniai vietos savivaldos institucijų bendradarbiavimo aspektai. Kn.: Puškorius S. (ats. red.). Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas. Vilnius: Baltijos kopija, 2006.

⁸⁶ Šimašius R. Nevyriausybinių organizacijų aplinkos Lietuvoje apžvalga. www.lrinka.lt/index.php/pranesimai_prezentacijos/neyriausybinu_organizaciju_aplinkos_lietuvoje_apzvalga/2174. 2011 04 14.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucija. Valstybės žinios, 1992, Nr. 33-1014, 35 str.

⁸⁸ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.

sudaro sąlygas savivaldybės gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant ir svarstant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas. Savivaldybės institucijos diegia savivaldos principus švietimo, kultūros ir kitose įstaigose, remia asociacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymu⁸⁹. Tačiau nors įstatymas kalba apie gyventojų dalyvavimą tvarkant vietos reikalus, tačiau nenumato procedūrų, kaip tas turi būti įgyvendinama, ir palieka dalyvavimo tvarką nustatyti pačioms savivaldybėms.⁹⁰ Vietos valdžios institucijos turi teisę pačios nustatyti, kokiomis formomis jos bendradarbiaus su nevyriausybinėmis organizacijomis (pavyzdžiui, susirinkimai; įtraukimas į biudžeto formavimą; konferencijos; dalyvavimas komitetų darbe; rašytiniai užklausimai; elektroninio tinklo panaudojimas ir kt.), kokias principais remsis jų partnerystė, kokia bus finansavimo ir atsiskaitomybės tvarka ir kt. Todėl analizuoti ne tik nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo, bet ir jų atstovavimo sistemą Lietuvos savivaldybėse yra iš tiesų sunku, kadangi nėra galimybių remtis kokiais nors teisės aktais ar sprendimais - daugumoje savivaldybių situacija yra skirtinga.⁹¹

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme taip pat kalbama apie nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų sąveiką: „viešojo administravimo subjektai dėl administracinių sprendimų, susijusių su bendrais teisėtais visuomenės interesais, turi konsultotis su visuomenės interesams tam tikroje srityje atstovaujančiomis organizacijomis (asociacijų, profesinių sąjungų, kitų nevyriausybinių organizacijų atstovais), o įstatymų numatytais atvejais – ir su gyventojais ar jų grupėmis“.⁹² Taigi, konsultavimasis su nevyriausybėmis organizacijomis paliekamas pačioms institucijoms, tačiau daugelio nevyriausybinių organizacijų teigimu, bendravimas tarp savivaldos institucijų ir nevyriausybinio sektoriaus vyksta nevyriausybinių organizacijų iniciatyva.⁹³ Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijoje teigiama, jog šalyje turi būti sudaryta palanki aplinka nevyriausybiniams organizacijoms atsirasti ir veiklai plėtoti.⁹⁴ Tokią aplinką sudaro daug veiksnių: nuoseklus viešųjų funkcijų delegavimas, finansavimo šaltinių gausa ir stabilumas,

---

⁸⁹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 55-1049, 4 str.

⁹⁰ Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.

⁹¹ Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2006. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis. www.ngo.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvas_nevyriausybinu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savi_valdybiu_institucijomis_bei_istaigomis_santrauka.pdf. 2011 04 14.

⁹² Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 60-1945, 7 str.

⁹³ Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2006. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis. www.ngo.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvas_nevyriausybinu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savi_valdybiu_institucijomis_bei_istaigomis_santrauka.pdf. 2011 04 14.

⁹⁴ LR Vyriausybės nutarimas „Dėl nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos patvirtinimo“. www.nisc.lt/lt/files/main/NVO_pletros_koncepcija.pdf. 2011 04 15.

atskaitomybė, teisinė aplinka, o taip pat aiškūs nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo su valstybe mechanizmai. Vienas iš Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijoje įvardintų siekiamų tikslų yra: stiprinti nevyriausybinių sektoriaus atstovavimą, užtikrinti nuoseklų valstybės ir nevyriausybinių sektoriaus bendradarbiavimą.⁹⁵

„Tačiau kad ir kaip būtų analizuojamas nevyriausybinių organizacijų ir vietos savivaldybių bendradarbiavimo formų įtvirtinimas įstatymiškai, šiuo atveju susiduriama su daugiau teorine bei deklaratyvia teisės akte įtvirtinta bendradarbiavimo nuostata, nei su tiesioginiu tokio principo taikymu. Nė viename teisės akte nėra reglamentuota kokiais būdais viešojo administravimo institucijos turi pasirinkti su kuo konsultuotis ir kieno pareikšta nuomonė ar pasiūlymas gali būti atstovaujamas daugumos“.⁹⁶

Kučikas išskiria šiuos, Lietuvai būdingus, savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo etapus:

- **pradinis bendradarbiavimo etapas** – daugiausia dėmesio skiriama bendravimo ir bendradarbiavimo struktūroms sukurti bei nevyriausybinių organizacijų projektų rėmimo tvarkai ir procedūroms nustatyti (informavimas apie konkursus, projektų įvertinimas, tarpusavio įsipareigojimas). Šis etapas negali būti laikomas baigtu, kadangi kitose savivaldybėse jis dar tik prasideda.
- **atsakingos partnerystės etapas** – keliami aukštesni tarpusavio bendradarbiavimo reikalavimai: tobulinami savivaldybės paramos nevyriausybiniams organizacijoms procedūrų aprašai, reikalaujama griežčiau jų laikytis; nuolat diskutuojama apie bendradarbiavimo tikslus, įgyvendinimo būdus ir jų įvertinimą.⁹⁷

„Daugybė solidžių tarptautinių bei valstybinių institucijų pabrėžia bendradarbiavimo su NVO svarbą jų veikloje. Tačiau visuotinai pripažįstama, kad dar yra daug kliūčių ir problemų, trukdančių nevyriausybiniams organizacijoms efektyviai siekti užsibrėžtų tikslų. Neretai jų dalyvavimas sprendimų priėmimo procese yra tik formalus, be to, organizacijoms trūksta gebėjimų tam, kad jos nuolat ir efektyviai galėtų siekti tikslų įgyvendinimo“. Dalis šių nevyriausybinių organizacijų problemų gali būti nulemtos jų vaidmeniui būdingo dvilypumo: nevyriausybinių organizacijos turi

---

⁹⁵ LR Vyriausybės nutarimas „Dėl nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos patvirtinimo“. www.nisc.lt/lt/files/main/NVO_pletros_koncepcija.pdf. 2011 04 15.

⁹⁶ Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2006. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis. www.ngo.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvos_nevyriausybiniu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savi_valdybiu_institucijomis_bei_istaigomis_santrauka.pdf. 2011 04 14.

⁹⁷ Kučikas A. Kokios savivaldybės paramos nevyriausybinių organizacijos reformos būtinos, įmanomos, pakankamos? Rekomendacijos Kaunui ir visai Lietuvai. Kn.: Matonytė I. (ats. red.). Vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijos bendradarbiavimo skaidrumas. Vilnius: Knygiai, 2004, p. 81 – 89.

ne tik bendradarbiauti su valdžia kaip su lygiaverte partnere, bet ir kontroliuoti valdžios sprendimus ir veiksmus.⁹⁸

Nevyriausybinių organizacijų specialistai ir aktyvistai šiandieninėje Lietuvoje išskiria keletą bendro teisinio ir politinio pobūdžio problemų, kurių viena - valdžios santykiai su nevyriausybėmis organizacijomis. Teigiama, jog „nėra sistemingo ir sąmoningo požiūrio į nevyriausybinių organizacijų įtraukimą į sprendimų priėmimo procesą. Tokiu atveju veikiama vadovaujantis valstybinės institucijos ar valdininkų asmenine patirtimi arba gera valia. Tas pats pasakytina ir apie tarp valdžios bei nevyriausybinių organizacijų vykstantį dialogą arba tarpusavio konsultavimąsi. Konsultavimosi mechanizmų neapibrėžtumas gali teikti pagrindą NVO apkaltinti dalyvavimu politinėje veikloje ar užsiimant lobizmu“.⁹⁹ Šios problemos kyla ir centrinės ir vietos valdžios lygmeniu. Lietuvoje nėra konsultavimosi standartų. Vienose srityse konsultuojamasi labai aktyviai, kitose – tai apskritai nevyksta. Nors ir negalima teigti, kad konsultavimasis tarp vietos valdžios institucijų ir nevyriausybinių organizacijų išvis nevyksta, tačiau skaidrios, efektyvios ir netgi aiškios sistemos nėra.¹⁰⁰

Viena iš problemų, atstovaujant nevyriausybines organizacijas vietos valdžios institucijoje, yra nevyriausybinių organizacijų atstovų rinkimo mechanizmas. Visų pirma, reikalavimo atitinkamiems savivaldybių institutams (komitetams, taryboms, darbo grupėms ir pan.) turėti atstovus iš nevyriausybinių organizacijų sektoriaus, išrinktus pačių nevyriausybinių organizacijų, praktiškai jokiuose teisės aktuose nėra. Tačiau „jei atstovai iš nevyriausybinių organizacijų tarpo būtų renkami savarankiškai, t.y. be viešojo administravimo institucijos (savivaldybės) intervencijos, tuomet kyla klausimas kas turėtų turėti balsavimo teisę. Ar visos tame mieste registruotos NVO, „realiai veikiančios“ NVO, nors tai turbūt sunkiausiai identifikuojama, ar tik visuomenei naudingos organizacijos. Jau net nekalbama apie įvairias neformalias ir neregistruotas organizacijas, taip pat ir autonomiškas nacionalinių organizacijų atšakas, kurios pagal LR Civilinį kodeksą negali būti juridiniais asmenimis“.¹⁰¹ Taip pat, pastebima, jog nevyriausybinių organizacijų atstovų rinkimų procesas savo kilme yra daugiau procedūra, o ne tikslas (deleguojami tokie nevyriausybinių organizacijų atstovai, kurie neturi arba patirties arba kompetencijos svarstyti ar priimti svarbius

---

⁹⁸ Vakarų Lietuvos vartotojų federacija. (2010). Klaipėdos regiono nevyriausybinių organizacijų veiklos efektyvumas ir vadyba. Klaipėda.

www.nvopartneryste.lt/UserFiles/VLVF%20Klaipedos%20regiono_%20tyrimo%20atasakaita%20web.pdf.

2011 04 14.

⁹⁹ Viešosios politikos tyrimų centras. Pilietinės visuomenės problemos. Atvejo studija. Kauno regiono nevyriausybines organizacijos. Viešosios politikos studijos, 2002, Nr. 2/3, p. 9 – 10.

¹⁰⁰ Šimašius R. Ne pelno organizacijos: prigimtis ir reglamentavimas. Vilnius: Eugrimas, 2007.

¹⁰¹ Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2006. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis.

www.ngo.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvos_nevyriausybiniu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savi_valdybiu_institucijomis_bei_istaigomis_santrauka.pdf. 2011 04 14.

sprendimus). Nepaisant šių problemų, nevyriausybinių organizacijų atstovavimas yra vis dažniau pasitaikantis reiškinys Lietuvos savivaldybėse, o kai kur toks atstovavimas yra įtvirtintas ir savivaldybių tarybų sprendimais.

Savivaldybės taryba – tai pagrindinė vietos savivaldos institucija, kuri pagrindinius sprendimus ir teisės aktus priima tarybos posėdžiuose. Posėdžiams savivaldybės tarybos nariai rengiasi komitetuose, kuriuose, patariamąjį balsą gali dalyvauti „visuomenės atstovai“. Kita savivaldos teisėkūros valdžios struktūra, kurioje nevyriausybinių organizacijų turi galimybę atstovauti savo narių interesus – tai visuomeninės komisijos bei tarybos prie savivaldybės tarybų. Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą, kiekviena savivaldybė turėtų būti pasitvirtinusi savo visuomeninių komisijų ar tarybų nuostatus, o jais turėtų vadovautis visos suburtosios komisijos. Tačiau praktiškai visose savivaldybėse tokios komisijos ar tarybos dažnai formuojamos atsitiktiniu principu, išskyrus tas, kurių formavimą reglamentuoja atskiri įstatymai. Tokių komisijų bendros sudarymo tvarkos ir sistemos nėra. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro atlikto tyrimo rezultatai parodė, jog analizuojant tai, kokios visuomeninės tarybos ir komisijos Lietuvos savivaldybėse dažniausiai minimos ir realiai veikia, išsiaiškinta, kad tik dvi visuomeninės tarybos veikia visose savivaldybėse - jaunimo reikalų taryba ir bendruomenės sveikatos taryba. „Ši atvejį galima vertinti tik vienu aspektu – tokios tarybos savivaldybėse yra kuriamos vadovaujantis LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymu bei LR Sveikatos sistemos įstatymu. Galima teigti, jog Lietuvoje veikia tik du pagrindiniai įstatymai, kuriuose aiškiai yra įvardintos savivaldybių visuomeninių tarybų veiklos principai ir, svarbiausia, tokių tarybų sudėtis. Taigi, šiais pavyzdžiais galima patvirtinti, jog tik tuomet kai atitinkamuose įstatymuose įtvirtinami konkrečių visuomeninių tarybų ar komisijų veiklos tikslai bei jų sudarymo principai, galima tikėtis aiškaus ir tinkamo nevyriausybinių organizacijų atstovavimo. Savivaldybės, jei konkretus įstatymas ar miesto tarybos sprendimas neįpareigoja, dažnai net ir nesivargina į visuomeninių komisijų ar tarybų veiklą, kviešti, o tuo tarpu ir į jų sudėtį įtraukti nevyriausybinių organizacijų atstovus“.¹⁰² Tokiu atveju nevyriausybinių organizacijų turėtų būti aktyvios tokios sistemos keitimo iniciatorės.

Vertinant teisinę nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybės administracijos bendradarbiavimo pusę, galima teigti, jog savivaldybės administracija ir jos direktorius, priimant ar inicijuojant sprendimus, tiesiogiai nėra įpareigoti bendradarbiauti su vietos bendruomene ar joje veikiančiomis nevyriausybinių organizacijomis. Tačiau daugumai savivaldybių administracijos

---

¹⁰² Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2006. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis. www.ngo.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvos_nevyriausybiniu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savi_valdybiu_institucijomis_bei_istaiigomis_santrauka.pdf. 2011 04 14.

darbuotojų tokios funkcijos yra įtrauktos ir į pareigybinius aprašymus. Tačiau visi šie darbuotojai nėra niekaip kitaip, išskyrus finansavimo klausimais, įpareigoti bendrauti su nevyriausybinėmis organizacijomis. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro atlikto tyrimo rezultatai taip pat parodė, jog nė viena savivaldybė nenurodė, kad jų mieste veiktų atskiras nevyriausybinių organizacijų skyrius ar būtų įdarbintas vien tik su nevyriausybinėmis organizacijomis dirbantis asmuo. Vertinant pačių nevyriausybinių organizacijų įvairialypiškumą veiklos atžvilgiu, savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų santykiai turėtų būti plėtojami su atskirais skyriais, o bendroji politika formuojama nevyriausybinių organizacijų bendros pozicijos formavimo principu.¹⁰³

„Bendradarbiavimas tarp savivaldybės institucijų ir nevyriausybinių organizacijų gali būti plėtojamas arba pavienių organizacijų iniciatyva, arba jų asocijuotų struktūrų pagrindu. NVO atstovavimą reikėtų vertinti tik kaip galimybę valdžios institucijoms išgirsti bendrą NVO atstovų nuomonę. Tai reiškia, jog pačios organizacijos, veikdamos išvien, derina savo interesus, ieško pačių efektyviausių ir daugumai priimtinių sprendimų. Be to, pati vietos savivaldos institucija, nuolat bendraudama ir bendradarbiaudama su skėtinėmis organizacijomis ar susivienijimais, visuomet bus tikra, jog siūlomi sprendimai yra paremti ne vienos organizacijos iniciatyva, tačiau išdiskutuoti ir priimtini organizacijų daugumai“.¹⁰⁴

2005 metų Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro atlikto tyrimo duomenimis, iš 105 apklaustų Lietuvos didžiųjų miestų nevyriausybinių organizacijų su vietos valdžios institucijomis bendradarbiauja 74% šių organizacijų. Pastebima, jog „pagrindinės bendradarbiavimo formos su vietos valdžios institucijomis – dalyvavimas savivaldybių komisijų (komitetų) darbinėse grupėse (34,2%), NVO finansavimo nuostatų bei prioritetų svarstyme (31,6%), bei NVO atstovų rinkimuose savivaldybėse (19%). Žymiai rečiau NVO dalyvauja svarstant savivaldybių strateginės plėtros planus (10,1%) ir miesto biudžeto svarstymuose (5,1%)“.¹⁰⁵ Įvairių tyrimų rezultatai rodo, jog nors bendrai nevyriausybinių organizacijų atstovai bendradarbiavimą su valdymo institucijomis vertina kaip patenkinamą, tačiau pusė jų labiau linkusios akcentuoti bendradarbiavimo trūkumus ir silpnybes, kitos labiau pabrėžia bendradarbiavimo tobulinimo galimybes. Tiriant Vilniaus miesto ir Ukmergės rajono savivaldybių atvejus buvo nustatyta, jog savivaldybių politikai turi daugiau bendrauti, inicijuoti susitikimus su visuomene, su

---

¹⁰³ Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2006. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis. www.ngo.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvas_nevyriausybiniu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savi_valdybiu_institucijomis_bei_istaigomis_santrauka.pdf. 2011 04 14.

¹⁰⁴ Ten pat.

¹⁰⁵ Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2005. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų situacijos analizė. www.nisc.lt/lt/files/main/Treciojo_sektorius_instituciju_situacija_Lietuvoje1.pdf. 2011 04 16.

nevyriausybėmis organizacijomis, suformuoti požiūrį, kad nevyriausybines organizacijas yra lygiavertis, ne pelno, vadinasi, visuomenės interesų siekiantis partneris, kuris gali suteikti daug naudingos informacijos. Buvo išsakyti ir savivaldybių nenoro bendradarbiauti aspektai: negatyvus požiūris į nevyriausybines organizacijas; vengiama prisiimti atsakomybę, bendrų projektų; vyrauja nelygiavertiškumo požiūris iš savivaldybės pusės, nevyriausybines organizacijas kartais vertinamos kaip konkurentai, o ne partneriai. Nežiūrint į tai, kad yra gana nemažai galimų bendradarbiavimo tarp savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų sričių, tačiau jų nepakanka siekiant lygiavertiško, partnerystę grįsto bendradarbiavimo.¹⁰⁶

Daugeliu atvejų teigiama, jog Lietuvoje valdžios institucijų ir nevyriausybinių organizacijų santykiai apsiriboja deklaracijų lygiu – būdingas abipusis įtarumas ir nepasitikėjimas.¹⁰⁷ Nors ir kyla nemažai problemų vietos savivaldoje egzistuojantį hierarchinį modelį keičiant kitais tarpusavio sąveikos modeliais, tačiau bendradarbiavimas turi tapti esmine strategija siekiant modernios visuomenės ir valstybės plėtros.¹⁰⁸

Apibendrinant galima teigti, kad bendradarbiaujant trečiajam ir valstybiniam sektoriams svarbu akcentuoti, kad NVO yra ne tik naudos gavėjas, kurio projektas yra finansuojamas, bet ir valstybinės institucijos partneris, kuris įgyvendina svarbius socialinius projektus.

2.3. Nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimas teikiant socialinės paslaugas

Nors valstybinių institucijų ir trečiojo sektoriaus santykiai plėtojasi, tačiau NVO ir valdžios santykiai nėra visiškai tvirti. Valdžios sektoriaus atstovai pripažįsta nevyriausybinių organizacijų svarų indėlį socialių paslaugų teikimą visuomenei, tačiau neretai šios skirtingiems sektoriams priskiriamos organizacijos ne tik kartu įgyvendina įvairius planus, viešojo sektoriaus plotmėje, bet ir konfrontuoja. Valstybinis sektorius ir nevyriausybines organizacijas yra atsakingos už visuomenės socialinę gerovę, tačiau valdžios ir nevyriausybinių organizacijų atsakomybė ir

---

¹⁰⁶ Guogis A., 2007. Lietuvos savivaldybių bei nevyriausybinių organizacijų sąveika: centro ir periferijos skirtumai demokratijos konsolidacijos procesuose. Vilnius.

www.vilkmerge.eu/old/index.php?option=com_content&view=article&id=627:savivaldybi-ir-nvo-sveikos-problemos-ityrimas-vilniaus-m-ir-ukmergs-raj&catid=84:ukmergie&Itemid=54. 2011 04 16.

¹⁰⁷ Vakarų Lietuvos vartotojų federacija, 2010. Klaipėdos regiono nevyriausybinių organizacijų veiklos efektyvumas ir vadyba. Klaipėda.

www.nvopartneryste.lt/UserFiles/VLVF%20Klaipedos%20regiono_%20tyrimo%20atasakaita%20web.pdf. 2011 04 16.

¹⁰⁸ Raišienė A. G. Teoriniai vietos savivaldos institucijų bendradarbiavimo aspektai. Kn.: Puškorius S. (ats. red.). Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas. Vilnius: Baltijos kopija, 2006, p. 39 – 59.

įgyvendinimas socialinių paslaugų teikime skirtingi. Šiandien valstybė rūpinasi piliečių gerove, o NVO ją papildo. Flora mano, kad socialinių paslaugų teikimas niekada nebuvo institucionalizuotas kaip kitos valstybinės paslaugų teikimo sistemos (sveikatos apsaugos, švietimo, socialinio draudimo). Socialinių paslaugų teikimą dažniausia užtikrindavo neformalūs paslaugų teikėjai (šeimos) ar nevyriausybinės organizacijos. Tai kelios priežastys kodėl, socialinių paslaugų teikiamas yra visada buvo ir bus skirtingų sektorių bendradarbiavimo vaisius.¹⁰⁹

L. Žalimienė ir E. Rimšaitė analizuodamos socialinių paslaugų teikimą pastebi, kad trečiojo sektoriaus organizacijos turi nemažai pranašumų lyginant su valstybinėmis institucijomis. Tokias išvadas galima daryti iš tam tikrų socialines paslaugas teikiančio viešojo sektoriaus požymių:

- politinė įtaka socialinėms paslaugoms, jų politinis reguliavimas gali įtakoti mažesnę dėmesio skiriamą klientui ir jo norams bei poreikiams.
- biurokratinis mechanizmas priimant sprendimus naudoti viešosioms reikmėms skirtas lėšas daugeliu atvejų priklauso nuo to, kad naudojami mokestiniai pinigai, todėl ar socialines paslaugas teikia viešojo sektoriaus įstaiga, ar nevyriausybinė organizacija, ar privati įmonė, visais atvejais būtinas skaidrumas.
- visuomenė – viešųjų paslaugų gavėjai, kurie yra ir rinkėjai, nuo jų priklauso rinkimų rezultatai. Žmonės turi teisę rinkti valdžią ir iš jos reikalauti įvairių garantijų. Žvelgiant į NVO, jos teikdamos paslaugas beveik nesidomi savo klientų tautybe – šiuo atveju jų teikiamos paslaugos praranda politinę reikšmę. Privačios įmonės ir NVO nėra taip gyvybiškai suinteresuotos teikti paslaugas vien piliečiams – jos, skirtingai negu valdžios sektorius, nėra įpareigtos įstatymų rūpintis visais piliečiais ir nepriklauso nuo jų politinės valios.¹¹⁰ Socialinių paslaugų teikimo sritis yra ganėtinai problematiška, nevyriausybinės organizacijos yra kur kas lankstesnis negu valstybinis sektorius ir sugeba geriau prisitaikyti prie visuomenės poreikių.

---

¹⁰⁹ Flora P. Growth to Limits: The Western European Welfare States Since World War II. - Berlin: De Gruyter. 1986, p. 17.

¹¹⁰ Žalimienė L., Rimšaitė E. Nevyriausybinių organizacijų metamorfozės – nuo labdaringos pagalbos vargšams XVIII amžiuje iki socialinių paslaugų rinkos dalyvio šiuolaikinėje visuomenėje. www.mruni.eu/lt/padaliniai/centrai/leidybos_centras/leidiniai/dl_n.php?sfile=25810&id=17066. 2011 04 29.

Bode I. patvirtina, kad NVO yra kur kas lankstesnės už valdžios institucijų aparatą ir išskiria dvi NVO lankstumo formas:

- NVO geba suderinti visuomenės teikiamus išteklius socialinėms problemoms spręsti su individualiais atskiro žmogaus poreikiais.
- NVO gerai veikia vis kintančioje aplinkoje, randa tinkamus sprendimus atsiliepdamos į išorės iššūkius.¹¹¹

Socialinių paslaugų teikimas yra ta veiklos sritis, kuri noriai remiama, į ją mielai įsitraukia savanoriai, kurie nori dirbti vedini geros valios ar pašaukimo. Šiems socialinių paslaugų teikėjams nevyriausybinės organizacijos kur kas patrauklesnės nei pelno siekiančios ar viešasis sektorius, todėl socialines paslaugas teikiančios nevyriausybinės organizacijos nesunkiai gali pasitelkti alternatyvius savo veiklos finansavimo šaltinius. Nevyriausybinės organizacijos kuriasi ir veikia skatinamos iniciatyvos padėti žmonėms, iš arti mato socialines problemas, jų priežastis ir galimus sprendimo būdus.

Lyginant nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimą socialinių paslaugų plotmėje neužtenka apsiriboti vien vertybiniais ar tik ideologiniais aspektais, atmetant tokius reikšmingus dalykus kaip ekonominiai ir politiniai motyvai, kurių įtaka vis auga. Vokietijos autoriai NVO veiklą politiškai reguliuojamoje rinkoje vadina „politikos ekonomika“, pabrėžiant viešojo bei rinkos sektorių įtaką trečiojo sektoriaus organizacijoms.¹¹² Daugumoje Europos šalių politinis nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimas vyko ekonominiu pagrindu: valdžia trečiojo sektoriaus veiklai įtaką darė per teisinę bazę, nustatant reikalavimus socialinių paslaugų teikimui, jų standartams, teikiant finansavimą NVO teikiamoms paslaugoms.

Nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas yra nepastovus, kuris priklauso nuo skirtingų vidinių ir išorinių veiksnių. Lietuvoje, kaip ir kitose demokratinėse šalyse trečiasis ir valstybinis sektorius savo funkcijas regi, kaip sričių, kurių nepajėgia užpildyti kiti sektoriai papildytoju: viešojo sektoriaus socialinių paslaugų finansavimas ir teikimas pabrėžiamas tuo, kad NVO nėra pilnai pajėgi užtikrinti visiškos socialinės paslaugų reikmės, o nevyriausybinių organizacijos motyvai teikti minėtas paslaugas lygiai taip pat veikiami valstybinio ir rinkos sektoriaus nevisiško pakankamumo socialinių paslaugų teikimo srityje.

---

¹¹¹ Bode I. Flexible Response in Changing Environments: The German Third Sector Model in Transition, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 2003, p. 190-206.

¹¹² Heinze R., Schmid J., Strünck C. Zur politischen Ökonomie der sozialen Dienstleistungsproduktion. Der Wandel der Wohlfahrtsverbände und die Konjunkturen der Theoriebildung, *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*. 1997, p. 242 – 271.

2.4. Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo nauda

Akcentuojama, jog „pilietinio sektoriaus stiprinimas, palankių sąlygų nevyriausybinių organizacijų veiklai sudarymas ir bendradarbiavimas su jomis, leistų valstybei decentralizuoti valdymą ir sumažinti jo išlaidas, pasidalyti su visuomene socialinės atsakomybės našta, greičiau bei sėkmingiau sukurti vakarietišką, demokratišką visuomenę“.¹¹³ Turi būti įsisąmoninta valdžios ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimo prasmė: kodėl ir kaip dalytis atsakomybe su piliečių iniciatyvomis, kad būtų užtikrintas visuomenei reikalingo socialinio saugumo bei teikiamų paslaugų minimumas.

Teigiama, jog nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios bendradarbiavimas gali duoti įvairiapusės naudos:

- stiprinti demokratiją (pilietinį dalyvavimą, viešumą, visuomeninę kontrolę ir pan.);
- gerinti viešųjų funkcijų įgyvendinimo kokybę (didėja konkurencija tarp paslaugų teikėjų, todėl tuo pačiu didėja ir paslaugų efektyvumas – vystoma daugiau ir geresnių paslaugų už mažesnę kainą).¹¹⁴

„Bendradarbiavimas su NVO didina valdžios legitimumą, konkuruojantys NVO interesai ir idėjos didina valdžios skaidrumą, aktyvus ir viešas NVO dalyvavimas kelia pasitikėjimą valdžia“.¹¹⁵ Per nevyriausybines organizacijas savivaldybės turi galimybę teikti daug naujų, unikalių paslaugų, kurių kitos institucijos neteikia ir teikti neketina. „Savivaldybėse konstruktyviai bendradarbiaujant su nevyriausybėmis organizacijomis, geriau galėtų būti išaiškinamos opiausios gyventojų problemos ir poreikiai, galima būtų tiksliau nustatyti finansavimo prioritetus“.¹¹⁶ Išskiriama ir ekonominė nevyriausybinių organizacijų reikšmė bendradarbiaujant su vietos valdžios institucijoms: „NVO dažniausiai leidžia pasiekti viešais laikomus tikslus efektyviau nei tai daro valstybės institucijos, nes NVO remiasi privačia iniciatyva, sudaro sąlygas pritraukti savanorišką darbą bei paramą“.¹¹⁷ Nevyriausybinių organizacijų tiksliau nei vietos valdžios institucijos gali reaguoti į visuomenės poreikius, gali padėti dorotis su rinkos trūkumų problema bei

¹¹³ Kučikas A. Didieji lūkesčiai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 9.

¹¹⁴ Augustaitis A. Nevyriausybinių organizacijų panaudojimas valstybės ir savivaldybės funkcijoms įgyvendinti. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 31 – 56.

¹¹⁵ Lietuvos laisvosios rinkos institutas. 2005. Visuomenės dalyvavimo teisėkūroje teisinės aplinkos gerinimas. Vilnius. www.lrinka.lt/uploads/files/dir1/1_0.php. 2011 04 17.

¹¹⁶ Čiupaila R., 2006. Kaip centrinės valdžios institucijos gali paskatinti nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių bendradarbiavimą. IX Lietuvos nevyriausybinių organizacijų forumas. Vilnius. www.nisc.lt/forum9/lt/docs/speeches/Regimantas_Ciupaila.doc. 2011 04 16.

¹¹⁷ Šimašius R. Ne pelno organizacijų ekonominės veiklos teisinio reglamentavimo problemos, Teisės problemos, 2003/2, Nr. 40, p. 3.

prisidėti prie infrastruktūros rinkai plėtotis palaikymo. Pastebima, jog trečiojo sektoriaus teikiamos paslaugos yra pigesnės, kadangi nevyriausybinės organizacijos gali pritraukti savanorius ir aukas. Net ir tais atvejais, kai valdžia nevyriausybinėms organizacijoms sumoka už teikiamas paslaugas – ji sutaupo.¹¹⁸ Taip pat „nevyriausybinių organizacijų geriausiai atlieka tas užduotis, kurios duoda mažas ar nulines pajamas, kai problemą reikia spręsti kompleksiniu būdu ir rūpintis riboto dydžio vartotojų grupe bei pelnyti didžiulį jų pasitikėjimą. Todėl nevyriausybinės organizacijos puikiai susidoroja su socialinėmis užduotimis, kurioms nereikia didelio pradinio kapitalo ir pakanka tinkamai parinktų motyvuotų vietos bendruomenės atstovų“.¹¹⁹

2007 metais Vilniaus miesto ir Ukmergės rajono savivaldybėse atlikto tyrimo metu buvo išsiaiškintos nevyriausybinių organizacijų veiklos, kurios būtų labai naudingos bendradarbiaujant su savivaldybe:

- „prioritetų nustatymas (svarbių tikslinėms grupėms temų, problemų išskyrimas);
- dalyvavimas strateginiame planavime suformuluojant tikslus, uždavinius;
- biudžeto skirstymo klausimų sprendimas;
- pasiektų rezultatų vertinimas“.¹²⁰

Minėtojo tyrimo rezultatai taip pat parodė, jog savivaldybių bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis teikia daug naudos pagyvenusių ir neįgaliųjų asmenų, vaikų srityse.

Apibendrinus galima teigti, jog dabartiniu laikotarpiu pilietinė visuomenė laikoma svarbiu valdžios partneriu. „Efektyvus valstybės valdymas galimas tik esant gerai pilietinės visuomenės, privataus sektoriaus ir valstybės institucijų sąveikai“.¹²¹ Tik abipusiu pasitikėjimu ir partneryste grindžiami savivaldos institucijų ir trečiojo sektoriaus santykiai gali užtikrinti tvarią visuomenės raidą, veiksmingą ribotų išteklių naudojimą sprendžiant visuomenės įvairias problemas. Nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimas, piliečių dalyvavimas politiniame gyvenime didina valdžios institucijų veiklos teisėtumą, nes užtikrina geresnę išleidžiamų teisės aktų kokybę ir gerina piliečių interesų atstovavimą, taip pat gali būti geriau išaiškinamos opiausios gyventojų problemos ir poreikiai, tiksliau nustatomi finansavimo prioritetai.

---

¹¹⁸ Šimašius R. Ne pelno organizacijų ekonominės veiklos teisinio reglamentavimo problemos, Teisės problemos, 2003/2, Nr. 40, p. 5.

¹¹⁹ Wejcmanas Z. Vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis – galimybės ir barjerai. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė. Vilnius: NIPC, 2001, p. 29.

¹²⁰ Guogis A., 2007. Lietuvos savivaldybių bei nevyriausybinių organizacijų sąveika: centro ir periferijos skirtumai demokratijos konsolidacijos procesuose. Vilnius.

www.vilkmerge.eu/old/index.php?option=com_content&view=article&id=627:savivaldybi-ir-nvo-sveikos-problemos-ityrimas-vilniaus-m-ir-ukmergs-raj&catid=84:ukmergie&Itemid=54. 2011 04 17.

¹²¹ Domarkas V. Naujųjų viešojo administravimo raidos tendencijų kritinė analizė. Kn.: A. Raipa (ats. red.). Naujoji viešoji vadyba. Kaunas: Technologija, 2007, p. 20.

III. LIETUVOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEORINIAI ASPEKTAI

Lietuvoje socialinių paslaugų teikėjai yra savivaldybės, jų įsteigtos socialinių paslaugų įstaigos ir nevyriausybinės organizacijos, kurios vis aktyviau reiškiasi šių paslaugų teikime. Į šiuo metu pagrindinės socialinių paslaugų teikėjas – savivaldybės, kreipiasi žmonės dėl įvairių socialinių paslaugų teikimo. Minėtų paslaugų uždavinys – padėti žmonėms, kurie negali patys pasirūpinti savimi. Šių paslaugų gavėjai yra įvairios žmonių grupės: pagyvenę, neįgalūs žmonės, probleminės šeimos ir vaikai iš probleminių šeimų, asmenys, kurie yra priklausantys nuo narkotikų, alkoholio, grįžę iš įkalinimo įstaigų, emigrantai, pabėgėliai iš kitų šalių.

3.1. Socialinių paslaugų samprata ir teikimas

Pasak L. Žalimienės, terminas „socialinės paslaugos“ yra labai populiarus, kai kalbama apie šiuolaikinės valstybės pagalbą žmogui ir teikiamas socialines garantijas. Tačiau termino „socialinės paslaugos“ samprata yra skirtinga, kai kalbama:

- apie socialinę sritį, socialinę infrastruktūrą;
- tik apie socialinės apsaugos sistemą;
- apie socialinę paramą socialinio darbo kontekstu. Šiuo kontekstu socialinės paslaugos suprantamos kaip ta dalis socialinės apsaugos sistemos, kuri dažniausiai neparemta kliento įnašais ir teikiama ne piniginių išmokų, o paslaugų forma.¹²²

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme socialinės paslaugos apibrėžiamos kaip paslaugos, kurių pagalba asmeniui ar šeimai dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimoms) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime suteikiama pagalba.¹²³

Socialinės paslaugos plačiuoju požiūriu yra visuomenei teikiamos paslaugos, tokios kaip švietimo, sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos, sporto, laisvalaikio, kultūros paslaugos. O siauresnė socialinių paslaugų samprata apima tokias paslaugas, kurias teikia šiuolaikinė socialinės apsaugos sistema, apimanti aštuonias socialines rizikas pagal ES socialinės apsaugos statistikos klasifikaciją (liga, invalidumas, senatvė, šeima \ vaikai, nedarbas, būstas, socialinė atskirtis). Tokios socialinės paslaugos apima sveikatos priežiūros paslaugas; ikimokyklinio ugdymo paslaugas; vadinamąsias

¹²² Žalimienė L. Socialinės paslaugos. Vilnius, 2003, p. 11.

¹²³ LR Socialinių paslaugų įstatymas. 2006. www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_bin?p_id=270342. 2011 04 29.

asmenines socialines paslaugas; apgyvendinimo paslaugas suteikiant socialinį būstą; įdarbinimo paslaugas; pajamų palaikymo paslaugas.¹²⁴

Šiame darbe socialinės paslaugos nagrinėjamos kalbant apie socialinę paramą socialinio darbo kontekstu, nes jis plačiausiai apima socialinės pagalbos paslaugas ir jo darbo branduolys yra socialinių problemų sprendimas. Pasak L. Žalimienės, socialinių paslaugų esmę sudaro profesionalų arba savanorių, viešųjų, ne pelno ar pelno teikėjų pagalbos veikla, atliekamas socialinis darbas.¹²⁵ Socialinė paslauga yra socialinio darbo organizavimas konkrečioje įstaigoje, bendruomenėje, su tam tikromis klientų grupėmis.

Socialinės paslaugos, kaip viena iš paslaugų grupių, pagal savo pobūdį yra labai skirtingos ir apima daug paslaugų rūšių. Socialinių paslaugų įvairovei ir specifikai įvertinti L. Žalimienė siūlo socialines paslaugas klasifikuoti pagal tris pagrindinius požymius: 1) kokiai klientų grupei paslauga skirta; 2) kas yra teikėjas, jo statusas; 3) teikiamų paslaugų pobūdis.¹²⁶

Istorijos eigoje susiformavo tipinės socialinių paslaugų klientų grupės, pagrindinės išskiriamos šios:

- Pagyvenę, seni žmonės;
- Suaugę neįgalūs žmonės (turintys fizinę ar protinę negalią);
- Neįgalūs vaikai (su fizine ar protine negalia);
- Probleminės šeimos ir vaikai iš probleminių šeimų (šeimos, kuriose tėvai neprižiūri vaikų, gyvena asocialiai; šeimos, kuriose tėvai turi problemų su vaikais dėl jų elgesio; patyrusios smurtą moterys ir vaikai);
- Rizikos grupės (piktnaudžiaujantieji alkoholiu, narkotikais; grįžusieji iš įkalinimo įstaigų; benamiai; prostitutės; bedarbiai ir kt.);
- Kitos klientų grupės: etninės mažumos, pabėgėliai, emigrantai ir kt.¹²⁷

Šios klientų grupės atspindi pagrindines problemas, kurioms spręsti ir organizuojamas socialinių paslaugų tinklas. Galima daryti išvadą, kad pagrindinės socialinių paslaugų gavėjų grupės yra pensinio amžiaus asmenys, neįgalieji, probleminės šeimos ir vaikai bei rizikos grupėms priklausantys asmenys. Taigi, socialinių paslaugų gavėjai gali būti įvairaus amžiaus, skirtingų socialinių grupių asmenys.

Apibendrinant galima teigti, kad socialinės paslaugos yra orientuotos į sąlygų sudarymą asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines

---

¹²⁴ LR Socialinių paslaugų įstatymas. 2006. www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_bin?p_id=270342. 2011.04.29.

¹²⁵ Žalimienė L. Socialinės paslaugos. Vilnius, 2003, p. 21.

¹²⁶ Ten pat.

¹²⁷ Ten pat, p. 22.

problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Socialinių paslaugų infrastruktūra Lietuvoje dabartiniu metu yra intensyvios plėtros stadijoje. Savivaldybėse kuriamos naujo tipo įstaigos, o plečiantis paslaugų sistemai, atsiranda nauji santykiai tarp paslaugų teikėjų, ypač aktualūs tampa paslaugų valdymo, prioritetų nustatymo bei paslaugų kokybės klausimai.

3.2. Socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo reglamentavimas Lietuvoje

Socialinių paslaugų reglamentavimas, tai taisyklės, normos, specialūs standartai, kurie reglamentuoja, socialinių paslaugų teikimą. Šiandien socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas yra reglamentuotas valstybinio ir institucinio lygmeniu. Tai gali įvairios tvarkos, nuostatai, principai, taisyklės, normos, įstatymai ar poįstatyminiai aktai.

Socialinių paslaugų teikimas yra svarbi socialinė parama žmonėms. Šiandien socialinių paslaugų teikimą ir organizavimą Lietuvoje reglamentuoja:

- įstatymai, Vyriausybės nutarimai, ministrų įsakymai – nacionalinis lygmuo;
- savivaldybių tarybų patvirtinti dokumentai: veiklos nuostatai, normatyvai, vidaus tvarkos taisyklės – regioninis lygmuo;
- įstaigų darbuotojų pareiginės instrukcijos, normos, etikos kodeksas ir etikos taisyklės – institucinis lygmuo.

Socialinių paslaugų reglamentavimas valstybiniu mastu pasižymi tuo, kad reglamentavimas teikiamas tik pagrindiniams, esminiams dalykams. Tačiau savivaldybėms suteikta laisvė asmeniškai parengti veiklos reglamentavimą, laikantis valstybės nustatytų reikalavimų ir principų. Socialinių paslaugų gavėjo poreikiai, situacija – skirtingi, todėl ir jų sprendimo būdai vienareikšmiški ar tiksliai apibrėžti įstatymuose.

Lietuvos socialinės paramos koncepcija patvirtinta 1994 m. yra pirmasis Lietuvoje pirmasis teisės aktas, kuris Lietuvos socialinės apsaugos sistemoje galutinai įtvirtino socialinių paslaugų terminus. Šiame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime įvardinta, kad socialinė parama suteikiama mokant pašalpas ir finansines išmokas, suteikiant šalpą daiktai ir socialinėmis paslaugomis.¹²⁸ Šiandien socialinių paslaugų teisinių pagrindinis dokumentas – Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas. Šio įstatymo paskirtis yra nustatyti Lietuvoje teikiamų

---

¹²⁸ Lietuvos socialinės paramos koncepcija. tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=4B7DA6AF-3FD1-4698-AF3A-94C699EE487A. 2011 04 30.

socialinių paslaugų rūšis, organizavimo, gavimo ir suteikimo nuostatas, finansavimo kriterijus bei šių paslaugų rūšis.¹²⁹

Vis augant socialinių paslaugų teikimo mastams ir vis didėjant socialinių paslaugų teikimo įvairovei, tapo būtinybė apibrėžti teikiamų paslaugų rūšis bei paslaugas teikiančių įstaigų tipus. Todėl, buvo parengtas Socialinių paslaugų katalogas. Dokumente suformuluotas esminis socialinių paslaugų tikslas, sukonkretizuoti paslaugų teikimo atvejai, kriterijai, gavėjai ir teikėjai, socialinių paslaugų gavimo principai, apibrėžtos paslaugų organizavimo formos. Kataloge pateikiama detalizuota stacionarių (socialinės globos namai, šeimynos) ir nestacionarių (laikino gyvenimo namai, dienos centrai, priežiūros centrai, bendruomeninės įstaigos ir kitos socialinių paslaugų įstaigos) globos įstaigų paskirtis, pagrindinės įstaigose suteikiamos socialinės paslaugos, pažymima, kad šios paslaugos teikiamos ir kitose srityse, tokios kaip švietimas, ugdymas, žmogaus sveikatos priežiūra ir kt. svarbūs aspektai.¹³⁰ Galima teigti, kad šis katalogas yra nuoroda nevyriausybinėms organizacijoms ir savivaldybėms planuojant socialinių paslaugų teikimą.

Pagrindiniais Lietuvos socialinių paslaugų administravimo ir teikimo davėjais savivaldybėse tampa socialinių paslaugų skyriai, ir socialinių paslaugų centrai. Socialinių paslaugų skyriuose dirba keli darbuotojai, atsakingi už socialinių paslaugų organizavimą, o socialinių paslaugų centrai atsakingi už socialinių paslaugų teikimą, šiuose skyriuose dirba daug daugiau darbuotojų nei socialinių paslaugų skyriuje.¹³¹

Socialinių paslaugų įstaigų steigėjas gali būti valstybė, savivaldybės ar nevyriausybinių organizacijos, religinės bendruomenės. Šios steigiamos socialinių paslaugų įstaigos gali turėti biudžetinės arba viešosios įstaigos juridinį statusą. Socialinių paslaugų įstaigos pagal pavaldumą gali būti valstybinės, savivaldybių, nevyriausybinių organizacijų, religinių bendruomenių ir privačios.¹³² Dabartiniu metu valstybės sektorius pamažu užleidžia savo pozicijas teikiant socialines paslaugas finansiškai tvirtėjančioms savivaldybėms bei atsirandantiems neformaliems paslaugų teikėjams.

Lietuvoje socialines paslaugas reglamentuoja LR Socialinių paslaugų įstatymas, kuris apibrėžia socialinių paslaugų sampratą, tikslus ir rūšis, reglamentuoja socialinių paslaugų valdymą,

---

¹²⁹ LR Socialinių paslaugų įstatymas. 2006. www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_bin?p_id=270342. 2010.04.29.

¹³⁰ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas 2006 m. balandžio 5 d.

www.socmin.lt/get_file.php?file=bTZacm0ycVJsMzVwMUplV21xM0gxR3V1WlphWXY1VzRiYUZ3bW1qVVpkaG0ybW5HbTVIVVpHalprNkNhbk1XVGE2YVRZNXRdzhSc21wMmltczVweVp6V21aQ1pyR21ibHMIMkjblo2ZWx0ZGphSINhbGN5VDBXeVpiV3hybHBXVmFweHZqNWVabWFSanljVnN4NnpDMDJpY1pwMmJ4SmJSYnAxcXA1ZkxrZGxwa1p1UG1HT1ZxcFNHbVp6TG1wUFlhNXBnb0pYU3hzeVpsWENzYVpDVHlKc1NtOFNiY0dsd1pRJTNE. 2011 05 01.

¹³¹ Vareikytė A. Socialinių paslaugų tobulinimas Lietuvos savivaldybėse. Vilnius, 2006, p. 176.

¹³² Žalimienė L. Socialinės paslaugos. Vilnius, 2003, p. 23.

skyrimą ir teikimą, socialinės globos įstaigų licencijavimą, finansavimą, mokėjimą už socialines paslaugas bei ginčų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, nagrinėjimą.¹³³

Socialinės paslaugos Lietuvoje skirstomos į bendrąsias socialines paslaugas ir specialiąsias socialines paslaugas. **Bendrosios socialinės paslaugos** yra tiesiogiai teikiamos socialinės paslaugos, t.y.:

- informacijos teikimas ir konsultavimas;
- tarpininkavimas ir atstovavimas;
- sociokultūrinės paslaugos;
- transporto organizavimas;
- maitinimo organizavimas;
- aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne.

Bendrosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimai savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimai) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime gali būti ugdomi ar kompensuojami atskiromis, be nuolatinės specialistų pagalbos teikiamomis paslaugomis.

Specialiosios socialinės paslaugos asmenims teikiamos tuomet, kai bendrosios socialinės paslaugos yra neveiksmingos. Specialiosios socialinės paslaugos yra tos paslaugos, kurios asmens globos tikslais teikiamos. Specialiosioms paslaugoms priskiriama:

- socialinė priežiūra – visuma paslaugų, kuriomis asmeniui (šeimai) teikiama kompleksinė pagalba, kuriai nereikia nuolatinės specialistų priežiūros. Socialinei priežiūrai priskiriamos pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, laikino apnakvindinimo bei kitos paslaugos;
- socialinė globa – visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba, kuriai reikia nuolatinės specialistų priežiūros. Socialinė globa pagal trukmę skirstoma į dienos, trumpalaikę ir ilgalaikę.

Atskirais savivaldybės nustatytais atvejais, kai bendrąsias socialines paslaugas ir socialinę priežiūrą asmeniui (šeimai) yra veiksmingiau organizuoti pinigais, šios paslaugos gali būti keičiamos į piniginę išmoką – pagalbos pinigus.¹³⁴

Lietuvoje socialines paslaugas reglamentuojančių dokumentų patvirtinta nemažai, tačiau yra socialinių sričių, kurių reglamentavimo trūksta. Ganėtinai menka socialinių paslaugų teikimo teisinė bazė turintiems įvairias priklausomybes, tai azartinių lošimo, alkoholio, narkotikų.

---

¹³³ LR Socialinių paslaugų įstatymas. 2006. www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_bin?p_id=270342. 2010.04.29.

¹³⁴ Ten pat.

Apibendrinat galima akcentuoti, kad pagrindiniai socialinių paslaugų įstaigų steigėjai yra savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos ir privatūs asmenys, tačiau savivaldybėms tenka didžiausias vaidmuo, kadangi ši institucija yra arčiausia bendruomenių, aiškiai žino daugumo bendruomenių sunkumus ir reikiamų socialinių paslaugų tipą. Savivaldybė turi užtikrinti šioje teritorijoje gyvenantiems žmonėms socialinių paslaugų teikimą ir jų kokybę, bei tinkamą jų organizavimą.

IV. DARBO TYRIMO DUOMENYS IR JŲ ANALIZĖ

3.1. Tyrimo metodas

Šioje darbo dalyje analizuojami tyrime surinkti duomenys bei pateikiami informantų pasisakymų pavyzdžiai. Empirinio tyrimo analizėje atskleidžiamos labiausiai išryškėjusios, aktualiausios temos, padedančios atskleisti darbo problematiką.

Darbo tyrimui buvo pasirinktas **kokybinis** tyrimo metodas. Šiuo tyrimo metodu gauta informacija suteikia galimybę surasti tokių aspektų, į kuriuos būtų sunkiau įsigilinti pasirinkus kitus tyrimo metodus. Šio metodo instrumentu parinktas **struktūruotas interviu**. Jo metu informacija yra gaunama informantui pateikiant klausimus pagal iš anksto suformuluotas klausimų gaires, kurie interviu metu buvo naudojami kaip orientyras pačiam tyrėjui, kad interviu metu nebūtų nutolstama nuo pagrindinės darbo temos. Būtent siekiant gauti išsamesnę ir patikimesnę informaciją, tyrimo metodu pasirinktas kokybinis tyrimas, naudojant pusiau struktūruotą interviu. Šis tyrimo instrumentas pasirinktas dėl to, jog informantas pats galėtų pateikti savo nuomonę bei išsamią informaciją. Tokiu būdu galima atrasti tikrąsias problemas. Pusiau struktūruoto kokybinio tyrimo metodas buvo pasirinktas dėl tyrimo eigos lankstumo ir galimybės giliau ir detaliau išanalizuoti darbo problematiką. Struktūruoto kokybinio interviu klausimai (žr. 1, 2 priedus) buvo suformuluoti išnagrinėjus teorinę darbo temos literatūrą.

Informantai buvo supažindinti su tyrimo tikslu, kurie savanoriškai sutiko dalyvauti atliekant kokybinį pusiau struktūruotą interviu. Informantų vardai, pavardės bei einamos pareigos šiame darbe pateikti, gavus jų sutikimą.

3.2. Empirinio tyrimo duomenų analizė

Šioje darbo dalyje pristatomi gauti empirinio tyrimo rezultatai, jų analizė. Atliktos apklausos rezultatai analizuojami pagal atskirus socialinių paslaugų teikimo sistemos elementus.

Tyrime dalyvavo socialines paslaugas teikiančių NVO atstovai bei Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybių atstovai, kurie dirba socialinių paslaugų teikimo ar organizavimo srityje. Iš viso buvo apklausta 15 informantų.

Kauno miesto savivaldybės atstovai:

1. Alma Pauraitė – Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė;
2. Ernesta Petruškevičienė – Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė;
3. Alma Žaltauskaitė – Panemunės seniūnijos vyriausioji specialistė;
4. Augustė Stasiūnaitė – Petrašiūnų seniūnijos vyriausioji specialistė.

Kauno rajono savivaldybės atstovai:

1. Rima Jusienė – Kauno rajono savivaldybės vedėjo pavaduotoja;
2. Liucija Gadliauskienė – Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinio darbo organizatorė;
3. Rasa Bakienė – Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinė darbuotoja darbui su socialinės rizikos šeimomis.

NVO atstovai:

1. Henrikas Kupcikevičius – Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus vadovas;
2. Gediminas Salvanavičius – Kauno arkivyskupijos Carito atstovas ryšiams su visuomene;
3. Simona Bakutyte – Viliampolės bendruomenės centro Jaunimo grupės vadovė;
4. Ina Kunavičiūtė – Mikučionienė, Petrašiūnų bendruomenės centro direktorė;
5. Jolanta Stankūnienė – Kauno klubo „Likimo draugai“ vadovė;
6. Nina Balechova – Kauno krašto nefrologinių ligonių draugija „Kauno gyvastis“ Tarybos pirmininkė;
7. Dovilė Bubnienė – Kauno apskrities moterų krizių centro psichologė;
8. Giedrius Žukas – labdaros ir paramos fondo „Gyvenimo vartai“ direktorius.

Šiuo tyrimu siekta išsiaiškinti su kokiomis problemomis susiduria nevyriausybinės organizacijos bendradarbiaudamos su Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybės teikiant socialines paslaugas ir išsiaiškinti ar nevyriausybinės organizacijos yra pilnavertės partnerės šioms savivaldybėms socialinių paslaugų teikimo atveju.

Norint atsakyti į tyrime iškeltus klausimus pirmiausia siekta išsiaiškinti kokia nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių atstovų nuomonė apie socialinių paslaugų teikimą, kokius pagrindinius tikslus teikiant socialines paslaugas mato vienos ir kitos pusės atstovai. Atlikus paklausą paaiškėjo, kad Kauno miesto savivaldybės atstovai pagrindiniais tikslais teikiant socialines paslaugas įvardina:

- sudaryti sąlygas neįgalių gyventojų socialiniam integravimui į bendruomenę ir įgyvendinti valstybės socialinių paslaugų politiką;
- užtikrinti teikiamų socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę, kad kuo daugiau ir kokybiškai teikiamų paslaugų būtų lengvai prieinamos klientams, prisidėtų prie socialinių problemų sprendimo;
- didinti socialiai pažeidžiamų asmenų socialinę integraciją į visuomenę;
- mažinti socialinę atskirtį.

Kauno rajono savivaldybės atstovai, mano, kad pagrindiniai tikslai teikiant socialines paslaugas yra:

- užtikrinti kokybišką socialinių paslaugų teikimą;
- modernizuoti socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūrą;

Nevyriausybinių organizacijų atstovų nuomonė sutapo su savivaldybių atstovų. Jie pažymėjo, kad:

- svarbiausia žmogus, svarbu kad jis jaustųsi socialiai aprūpintas ir jaustųsi reikalingas;
- socialinių paslaugų teikimo kokybės ir prieinamumo užtikrinimas, svarbu kuo geriau užtikrinti paslaugų gavėjų poreikių patenkinimą;

Apibendrinant galima teigti, kad nevyriausybinių organizacijų ir abiejų savivaldybių atstovų nuomonės išskiriant svarbiausius tikslus socialinių paslaugų teikime sutapo. Svarbu siekiant bendros visuomenės gerovės ir vystant bendradarbiavimą, kad nuomonės nesiskirtų.

Nevyriausybinių organizacijų atstovai į klausimus iš kur gauna reikiamą informaciją ir ar jaučia, kad savivaldybė nesidalina informacija su jais nei vienas neatsakė, kad savivaldybės atstovai specialiai slėptų informaciją nuo jų, tačiau atlikus tyrimą išsiaiškinta, kad dauguma nevyriausybinių organizacijų atstovų reikiamą informaciją susiranda patys spaudoje, internete ar per pažintis. Tik nedaugelis atsakė, kad informaciją gauna iš savivaldybės darbuotojų ar susitikimų su jais metu. Manau, kad savivaldybių darbuotojai galėtų parodyti iniciatyvą ir norą bendradarbiauti informuodami trečiojo sektoriaus atstovus apie pasikeitusias projektų teikimo sąlygas, pasikeitusius teisės aktus ir kitą svarbią informaciją.

Pagrindiniai veiksniai, kurie trukdo nevyriausybinių organizacijų veiklai, savivaldybės atstovai įvardino finansavimo stoką ir teisinių aktų trūkumą. Galima teigti, kad teorinėje dalyje akcentuoti dalykai dėl teisinės bazės spragų ir dėl finansavimo stokos pasitvirtino. Teisės aktuose

aiškiai nenustatyta atskirų valdymo lygių atsakomybė, tarpusavyje nesuderintos šių lygių funkcijos organizuojant socialinių paslaugų teikimą, pasitvirtino.

Geram bendradarbiavimui labai svarbu tarpusavio supratimas ir teigimas vienas kito vertinimas. Savivaldybių atstovų nuomonė apie NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę ir bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime šiek tiek skiriasi. Dauguma bendradarbiavimą ir paslaugų teikimo kokybę vertina gerai arba patenkinamai, tačiau Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė Alma Pauraitė bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis ir jų teikiamų paslaugų kokybę vertina blogai, kadangi dažnai NVO atstovai mano, kad valdžia turi jiems duoti (paslaugas, finansavimą ir t.t.). NVO vadovai, ypač neįgaliųjų yra silpni administratoriai ir neturi darnios darbuotojų komandos, kuri pasiskirsčiusi veiklas, galėtų teikti gerus projektus ir gauti didesnę finansavimą ir teiktų kokybiškesnes socialines paslaugas.¹³⁵

Nevyriausybinių organizacijų atstovų nuomonės apie bendradarbiavimą su savivaldybėmis socialinių paslaugų teikimo srityje išsiskyrė. H. Kupcikevičius teigiamai vertina bendradarbiavimą su Kauno miesto savivaldybe, kadangi mano, kad Savivaldybės ir Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus siekiai socialinių paslaugų teikimo srityje sutampa.¹³⁶ G. Salvanačius pritarė Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus vadovo nuomonei, tačiau pažymėjo, kad finansavimas nevyriausybiniams organizacijoms socialinėms paslaugoms teikti galėtų būti ir didesnis.¹³⁷ N. Belechovas nuomonė radikaliai skiriasi nuo ankščiau minėtų informantų nuomonės, ji nemato bendradarbiavimo, o tik siekius perduoti savivaldybėms skirtus daryti darbus ir funkcijas organizacijai. Informantė, mano, kad savivaldybės reikalauja pernelyg daug ataskaitų, kurių pildymas užima daug laiko, kurios yra labai sudėtingos ir ne visada reikalingos.¹³⁸ Petrašiūnų bendruomenės centro direktorė, mano, kad Savivaldybė organizuodama viešuosius pirkimus socialinėms paslaugoms teikti galėtų labiau atsižvelgti į nevyriausybines organizacijas, kadangi paslaugos būtų arčiau žmogaus, o nevyriausybinių organizacija vystytų savo potencialą, galėtų išlaikyti patalpas, įdarbinti žmonių.¹³⁹ Neįgaliųjų organizacijos atstovė J. Stankūnienė mano, kad savivaldybė neadekvačiai žiūri į organizacijos darbuotojų kompetenciją ir į

---

¹³⁵ Interviu su Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausiąja specialiste Pauraitė A., Radzevičius M., 2011 05 04.

¹³⁶ Interviu su Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus vadovu Kupcikevičiumi H., Radzevičius M., 2011 05 12.

¹³⁷ Interviu su Kauno arkivyskupijos Carito atstovu ryšiams su visuomene Salvanavičiumi G., Radzevičius M., 2011 05 04.

¹³⁸ Interviu su Kauno krašto nefrologinių ligonių draugijos „Kauno gyvastis“ Tarybos pirmininke Belechova N., Radzevičius M., 2011 05 13.

¹³⁹ Interviu su Petrašiūnų bendruomenės centro direktore Kunavičiūte – Mikučioniene I., Radzevičius M., 2011 05 04.

jų teikiamas socialines paslaugas.¹⁴⁰ S. Bakutytės teigimu savivaldybės per mažai pasitiki nevyriausybinėmis organizacijomis, keliami nepagrįstai dideli reikalavimai socialinių paslaugų teikime, kuriuos įvykdyti gali tik labai siauras trečiojo sektoriaus atstovų kiekis.¹⁴¹

Pastebima, kad beveik visi savivaldybių atstovai bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis socialinių paslaugų teikime vertina gerai, tačiau nevyriausybinių organizacijų atstovų nuomonės radikaliai skiriasi. Vienintelis H. Kupcikevičius bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikimo srityje su Kauno miesto savivaldybe vertina gerai, kitų NVO atstovų manymu savivaldybė turėtų skirti daugiau lėšų ir labiau atsižvelgti į jų siūlymus ir prašymus. Nuomonės ženkliai skiriasi, todėl sunku vienareikšmiškai apibendrinti abiejų šalių bendradarbiavimą.

Veiksniai, kurie galėtų paskatinti glaudesnę ir racionalesnę minimų viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų atstovų bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime, nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių atstovų sutapo. Pagrindiniais motyvais skatinančius bendradarbiavimą subjektai laiko:

- ilgalaikių sutarčių pasirašymą dėl socialinių paslaugų teikimo;
- konkursų organizavimą socialinėms paslaugoms pirkti;
- aiškų NVO finansavimo reglamentavimą;
- tinkama teisinės bazės korekcija.

A. Pauraitė pažymi, kad atsirastų dar glaudesnis bendradarbiavimas su NVO (ypatingai neįgaliųjų), organizacijų vadovai turi užtikrinti pakankamą socialinių paslaugų kokybę, samdant socialinio darbo profesionalus. Svarbu prioritetą teikti kokybiškoms paslaugoms, o ne bet kokia kaina gauti finansavimą ir tenkinti mažo asmenų kiekio poreikius.¹⁴²

Svarbu, kad ir viena ir kita pusė žino, kas patobulintų, bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikimo srityje.

Analizuojant Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybių bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis socialinių paslaugų teikimo srityje svarbu išsiaiškinti, kokias gerąsias bendradarbiavimo savybes socialinių paslaugų teikime pastebi skirtingos šalys. Vienareikšmiškai ir vienos ir kitos pusės atstovai išskiria šias gerąsias bendradarbiavimo socialinių paslaugų teikimo sritis:

- aiškios ir paprastos sutartys;
- konstruktyvūs susitikimai;

---

¹⁴⁰ Interviu su Kauno klubo „Likimo draugai“ vadove Stankūnienė J., Radzevičius M., 2011 05 17.

¹⁴¹ Interviu su Vilijampolės bendruomenės centro Jaunimo grupės vadove Bakutyte S., Radzevičius M., 2011 05 17.

¹⁴² Interviu su Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausiąja specialiste Pauraitė A., Radzevičius M., 2011 05 04.

- komandinis, partneryste paremtas darbas;
- svarbi teisinė pagalba;
- parama derybose su įvairiomis institucijomis;
- sviri teikiama finansinė parama;
- ilgalaikės veiklos paramos sutartys.

Tačiau, kalbant apie neigiamas bendradarbiavimo patirtis, nuomonės išsiskyrė, ne tik tarp savivaldybių atstovų, bet ir tarp pačių nevyriausybinių organizacijų atstovų.

Savivaldybių atstovai mano, kad viena iš pagrindinių kliūčių geram bendradarbiavimui socialinių paslaugų teikime yra teisinės informacijos stoka, taip pat E. Petruškevičienė pažymėjo, kad NVO trūksta motyvacijos teikiant socialines paslaugas ir labai neatsakingas požiūris į ataskaitų teikimą.¹⁴³ Kauno rajono savivaldybės vedėjo pavaduotoja R. Jusienė akcentavo, kad nevyriausybinių organizacijų atstovai reikalauja didelio finansavimo, tačiau retai pagalvoja, ką gali suteikti bendruomenei gavusi finansavimą.¹⁴⁴

Tuo tarpu, pagrindiniu bendradarbiavimo socialinių paslaugų teikimo srityje sunkumu su savivaldybėmis nevyriausybinių organizacijų atstovai pažymi finansavimą, dauguma mano, kad jis yra per mažas bei visi sprendimai teikiant finansavimą priimami vienašališki, taip pat vienu iš trūkumų trečiojo sektoriaus atstovai įvardina daugybės sutarčių pildymą, jų apskaitą ir kitų, jų manymu, nereikšmingų dokumentų apskaitą. Vienintelis H. Kupcikevičius neįvardino nei vienos neigiamos patirties su savivaldybe, jis teigia, kad nėra jokių neigiamų patirčių bendradarbiaujant su savivaldybėmis.¹⁴⁵

Apibendrinant galima teigti, kad ženkliai išsiskiriančios nuomonės ir vienos, ir kitos pusės atstovų apie neigiamas bendradarbiavimo patirtis, teikiant socialines paslaugas, gali įtakoti sunkų jų sprendimo būdų ieškojimą.

---

¹⁴³ Interviu su Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausiąja specialiste Petruškevičienė E., Radzevičius M., 2011 05 04.

¹⁴⁴ Interviu su Kauno rajono savivaldybės vedėjo pavaduotoja Jusiene R., Radzevičius M., 2011 05 13.

¹⁴⁵ Interviu su Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus vadovu Kupcikevičiumi H., Radzevičius M., 2011 05 12.

IŠVADOS

Aptarus nevyriausybinių organizacijų sampratą, veiklos principus, funkcijas, jų sistemą Lietuvoje, vaidmenį visuomenėje bei sąveiką su viešuoju sektoriumi, galima daryti šias išvadas:

- Nevyriausybines organizacijas yra organizuotos pelno nesiekiančios piliečių iniciatyvos, veikiančios įvairiose srityse bei įgyvendinančios socialinius tikslus. Nevyriausybines organizacijas yra vienas iš pagrindinių šiuolaikinių valstybių organizuoto poveikio darinių bei svarbi demokratinės valstybės dalis, kadangi sėkmingo visuomenės dalyvavimo nauda yra veiksmingesni sprendimai, patenkinta ir palaikanti visuomenė bei stipresnė demokratija.
- Aptarus nevyriausybių organizacijų vaidmenį visuomenėje tampa aišku, jog trečiasis sektorius įtakoja ekonominius ir politinius veiksnius valstybėje. Visų pirma, įgalina piliečius išreikšti savo nuomonę, dalyvauti sprendimų priėmimo procese, skatina valdžios ir visuomenės dialogą bei kt. Ekonominis vaidmuo pasireiškia tuo, jog nevyriausybines organizacijas geba efektyviau pasiekti tuos pačius tikslus nei viešoji valdžia, teikia pigesnes paslaugas, padeda dorotis su rinkos trūkumų problema, o taip pat čia įdarbinami žmonės.
- Didžiausia įtaka nevyriausybių organizacijų veiklai socialinių paslaugų srityje turi tiek teisiniai, tiek ekonominiai, tiek socialiniai aspektai. Tokie socialiniai veiksniai, kaip socialinės rizikos šeimų bei jose augančių vaikų, žmonių su negalėmis skaičiaus augimas, visuomenės senėjimas, tai lemia naujų nevalstybinių institucijų kūrimąsi. Teigiamos įtakos nevyriausybių organizacijų veiklai turi pokyčiai socialinių paslaugų reglamentavimo srityje: naujojo Socialinių paslaugų įstatymo bei poįstatyminių teisės aktų įsigaliojimas. Nuo 2006 m. liepos 1 d. įsigaliojęs Socialinių paslaugų įstatymas numato galimybę plėsti socialinių paslaugų gavėjų grupes, nustato vienodus reikalavimus socialinių paslaugų teikėjams bei sudaro tas pačias galimybes konkuruoti socialinių paslaugų rinkoje. Dėmesys skiriamas dar didesniai socialinių paslaugų priartinimui prie žmogaus, todėl stiprinamos savivaldybės ir nevyriausybių organizacijų funkcijos socialinių paslaugų teikimo srityje.

Aptarus nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo teorinius aspektus, šios partnerystės padėtį Lietuvoje bei išryškinus savivaldybių ir nevyriausybinių sektoriaus bendradarbiavimo naudą, galima daryti šias išvadas:

- Aptarti nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo teoriniai aspektai parodė, jog ši partnerystė gali reikštis įvairiose srityse, skirtingais tikslais bei skirtingais modeliais. Tačiau kuriant savivaldybių ir nevyriausybinių sektoriaus bendradarbiavimo modelį turi būti atsižvelgta, kokiais principais bus paremta ši partnerystė, kokie pokyčiai reikalingi modernizuojant institucijų administravimą, kokie turi būti instituciniai ir administraciniai gebėjimai, ką turi numatyti teisės aktai, kokia turi būti vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų sektoriaus pozicija bei kokios kitos priemonės reikalingos šio bendradarbiavimo kūrimui ir įtvirtinimui.
- Apžvelgti nevyriausybinių organizacijų ir Lietuvos savivaldybių bendradarbiavimą reglamentuojantys teisės aktai bei šią partnerystę analizuojantys tyrimų rezultatai parodė, jog daugeliu atvejų nevyriausybinių organizacijų sektoriaus ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas apsiriboja deklaracijų lygiu, o ne praktiniu įgyvendinimu. Teisės aktuose nėra reglamentuota kokiais būdais savivaldybės turi bendradarbiauti su nevyriausybėmis organizacijomis. Ši teisė paliekama pačioms savivaldybėms. Tačiau kaip parodė praktiniai pavyzdžiai, nors ir negalima teigti, kad bendradarbiavimas tarp vietos valdžios institucijų ir nevyriausybinių organizacijų išvis nevyksta, tačiau skaidrios, efektyvios ir netgi aiškios sistemos nėra.
- Socialinių paslaugų teikimas vadovaujasi tomis pačiomis vertybėmis, kurios yra svarbios NVO sektoriui: lygybė, savivalba, dalyvavimas ir pan. Jos yra daug svaresnės ir universalesnės negu privataus sektoriaus varomoji jėga - pelno siekimas arba viešojo sektoriaus motyvas užsitikrinti politinės valdžios tęstinumą. Todėl nevyriausybinių organizacijų balsas visuomenėje geriau išgirstamas.
- Savivaldybių ir nevyriausybinių sektoriaus partnerystės nauda pasireiškia daugeliu aspektų: įgalina piliečius išreikšti savo nuomonę, dalyvauti sprendimų priėmimo procese, skatina valdžios ir visuomenės dialogą, kelia visuomenės pasitikėjimą valdžia, didina savivaldybių veiklos teisėtumą - taigi stiprina demokratiją. Nevyriausybinių organizacijų tiksliau nei vietos valdžios institucijos gali reaguoti į visuomenės poreikius, padėti dorotis su rinkos trūkumų problema, su jų pagalba gali būti geriau išaiškinamos opiausios gyventojų problemos ir poreikiai, tiksliau

nustatomi finansavimo prioritetai, viešosios paslaugos teikiamos efektyviau ir kt. Galima teigti, jog dabartiniu laikotarpiu nevyriausybinės organizacijos laikomos svarbiu vietos valdžios institucijų partneriu.

Išanalizavus Lietuvos socialinių paslaugų teorinius aspektus, galima daryti šias išvadas:

- Pagrindinis socialinių paslaugų uždavinys sugrąžinti žmogui gebėjimą rūpintis savimi ir sudaryti jam palankias sąlygas integracijai į visuomenę, kai jis pats to dėl atitinkamų priežasčių nepajėgia padaryti.
- Lietuvoje yra nemaža įstatyminė bazė, kuri reglamentuoja socialinių paslaugų teikimą, Socialinės paramos koncepcija, Socialinių paslaugų įstatymas, Socialinių paslaugų katalogas ir kt., kurių dėka užtikrinamas tinkamas socialinių paslaugų teikimas. LR Socialinių paslaugų įstatyme apibrėžti bendrųjų ir specialiųjų socialinių paslaugų tipai bei šių paslaugų gavėjus bei teikėjai. Akcentuojama, kad socialinės paslaugos gali būti skirstomos pagal kliento grupes ir teikėjo statusą. Pagrindiniai socialinių paslaugų įstaigų steigėjai yra savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos ir privatūs asmenys. Šių paslaugų teikimo organizavimas pasižymi tuo, kad visas dėmesys skiriamas individualiam žmogui ir bendruomenei, norint, kad visiems paslaugų gavėjams paslaugos būtų lengviau pasiekiamos ir, kad jos būtų teikiamos atitinkamai pagal socialinės paslaugos gavėjo poreikius.
- Kiekvienoje savivaldybėje socialinių paslaugų teikėjai ir gavėjai yra skirtingi. Paslaugų gavėjų poreikiai yra individualūs, todėl paslaugų teikimo organizavimą įstatymais sunku nustatyti, atsižvelgiant į tai institucijoms, kurios teikia socialines paslaugas yra sudaryta pakankamai galimybių parengti teikiamų paslaugų reglamentavimą, vadovaujantis valstybinių institucijų patvirtintų dokumentų.

Išanalizavus tyrimo medžiagą, galima daryti šias išvadas:

- Išryškėjo nevyriausybinės organizacijų ir savivaldybių lūkesčiai vienas kito atžvilgiu. NVO tikisi didesnės finansinės paramos, konkretnių konsultacijų ir naujų idėjų, pramos plečiant savo paslaugas. Savivaldybės tikisi, kad nevyriausybinių organizacijų atstovai taptų labiau savarankiški, mažiau pretenzingi ir gerės administraciniai sugebėjimai.
- Dauguma nevyriausybinių organizacijų, su kurių atstovais bendravau (bendruomenių centrų, neįgaliųjų ir priklausomybės ligų organizacijos), dažniausia teikia paslaugas tik

savo bendruomenės nariams, o Kauno arkivyskupijos Carito ir Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos teikia visiems besikreipiantiems savivaldybės gyventojams.

- Nevyriausybinių organizacijų dažnai teikia projektus savivaldybėms nors nėra įsitikinę ar gavus finansavimą pavyks įgyvendinti projekte užsibrėžtus tikslus, organizacijos dažniausiai nori, bet kokia kaina gauti finansavimą.
- Finansavimas, projektų vertinimas yra labai sudėtingas, vyrauja interesų konfliktai, sprendimai gali būti priimami vienašališkai arba neobjektyviai. Kai kurios nevyriausybinių organizacijų gauna didesnę paramą, kas suteikia geresnes veiklos sąlygas, o kitos nors ir su mažesniu biudžetu turi kur kas įvairesnę paslaugų teikimo spektrą.
- Dauguma savivaldybių atstovų mano, kad bendradarbiavimas su nevyriausybėmis organizacijomis socialinių paslaugų teikime yra lygiavertis, tačiau dauguma nevyriausybinių organizacijų atstovų, mano, kad bedarbiaujant iškyla daug problemų, nėra įsiklausoma, nuvertinamos jų galimybės, todėl jaučiamas nepilnavertiškumas.
- Nevyriausybinių organizacijų kompetencijos kelia nemažai klausimų, kurias reikėtų tobulinti. Pagrindinis sunkumas nevyriausybėms organizacijoms bendradarbiaujant su Kauno miesto ir rajono savivaldybėmis socialinių paslaugų teikime yra palyginus maža kompetencija administruoti gautą finansavimą, taip pat už jį atsiskaityti, teikti kokybiškai parengtus projektus. Manau, kad nevyriausybinių organizacijų turi nemažai vadybinių problemų, tačiau joms tai netrukdo teigiamai vertinti savo galimybių ir sureikšminti savo vaidmenį, todėl bendradarbiaujant šiems skirtingiems sektoriams iškyla nemažai problemų.

REKOMENDACIJOS

- Šiuo metu yra nemažai socialines paslaugas teikiančių nevyriausybinų organizacijų, tačiau jų nepakanka. Šioms organizacijoms trūksta materialinių ir kitų išteklių. Reikalinga kur kas didesnė savivaldybių ir valstybės parama.
- Nevyriausybines organizacijas kartu su savivaldybės institucijomis turėtų skirti daugiau dėmesio tarpusavio bendradarbiavimui, ieškoti kompromisų ir rodyti iniciatyvą rengiant teisinius aktus.
- Efektyvesnis nevyriausybinių organizacijų ir Kauno miesto ir Kauno rajono savivaldybių bendradarbiavimas galėtų padidinti socialinių paslaugų teikimo galimybes visuomenėje. Šiuo metu nevyriausybines organizacijas iš savivaldybių gauna tik mažąją dalį savo biudžeto, didžioji dalis biudžeto priklauso nuo valstybės biudžeto, labdaros fondų, privačių rėmėjų, ES fondų ir kt.¹⁴⁶
- Kauno rajono savivaldybėje veikia Nevyriausybinių organizacijų socialinės srities projektų rėmimo fondas, kurio tikslas – remti nevyriausybinių organizacijų socialinės srities projektus, siekiant užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą, nagrinėti svarbiausius neįgaliųjų socialinės integracijos klausimus bendradarbiaujant su Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriumi, Kauno rajono savivaldybės Socialinių paslaugų centru, nevyriausybiniams neįgaliųjų organizacijomis, kitomis nevyriausybiniams organizacijomis, informuoti visuomenę ir neįgaliuosius apie socialinės paramos politiką.¹⁴⁷ Kauno miesto savivaldybėje tokio fondo nėra, kuris būtų konkrečiai atsakinga už socialinės srities projektus. Tačiau yra Kauno miesto nevyriausybinių organizacijų rėmimo taryba, kuri dirba su visomis nevyriausybiniams organizacijomis.¹⁴⁸ Jeigu abiejose savivaldybėse veiktų tokios tarybos ar fondai, kurie dirbtų tik su socialiniais projektais, tuomet pavyktų lengviau

¹⁴⁶ Socialinių nevyriausybinių organizacijų 2010 m. projektų, finansuojamų iš Kauno miesto savivaldybės biudžeto, finansavimo ir veiklos analizė. 2011 m. sausio 14 d. ir Kauno rajono savivaldybės 2011 m. Socialinių paslaugų planas. Patvirtintas Kauno rajono savivaldybės tarybos 2011 m. balandžio 7 d. sprendimu Nr. TS-137.

¹⁴⁷ Kauno rajono savivaldybės Nevyriausybinių organizacijų socialinės srities projektų rėmimo fondo tarybos nuostatai. <http://www.krs.lt/alfresco/guestDownload/direct/workspace/SpacesStore/41a69f20-0535-40b7-bcf1-898e779843e2/file1394.doc>. 2011 05 07.

¹⁴⁸ Kauno miesto nevyriausybinių organizacijų rėmimo tarybos nuostatai. http://www.kaunas.lt/get_file.php?file=YVdhUjJaakVtZGIWa1pmYmxLdVkyC1Jma3MIMkZDeEdTdXhLV1R4SmZWeVdWcHBaTEVadGIYMEdiRGFOZVpZNW5PbUpGZzJaYIJhSnJFcXBxU3g4JTJGTVOyaWtrOEtZeVdmUFpjNXN5Wm1ubVpLUnA1YktsY3IYcGNLY210YkhrWjJlbDZCb3o1YklaWmxtbUptYWwycVlrWINVbE5QRnhtUjBrWUUtWeE1mWG1xWmxwcEtEYWRDWXoySEhhTmVYcUpuU3gxQm8wcHJJYUsImkZFc01UVng4dWjtWmlzazlhVzNKaklZY3ViMHBhZG5TaVY0NUtFbHRLYXE4U2V4TVNkME1paFpiRnB4R0xHWmMIMkJWekdvcGwlMk1JVWc4S2laU2pIJTJCcFdtEtERzBNalJubGhvcTJYRWxOV1czMmJFbU5PVXA1aUR3cDVrMlpqU1pheVRxOGZFeXRhZm1aaWdaWkdXeDJyVmtzV1luMmh2eHclM0QIM0Q=. 2011 05 07.

rasti kompromisus bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis teikiant ir organizuojant socialines paslaugas. Taip būtų dar labiau užtikrintas socialinių paslaugų prieinamumas visuomenei ir sudarytos palankesnės galimybės gerinti nevyriausybinių organizacijų teikiamų socialinių paslaugų kokybę ir plėtrą, stiprinant socialinėje srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų specialistų kompetenciją.

- Norint racionaliau organizuoti nevyriausybinių organizacijų dalyvavimą socialinių paslaugų teikime reikėtų jas susiburti į bendrą centrą ar asociaciją. Tuomet būtų racionaliau panaudojami žmogiškieji ištekliai, su savivaldybe komunikuoti būtų galima ne pavieniui, o per šį darinį.
- Skatinant socialinių paslaugų sistemos efektyvumą savivaldybėje, reikia į šių paslaugų teikimą įtraukti kuo daugiau bendruomenių bei nevyriausybinių organizacijų. Tuomet objektyviau įvertinami kiekvienos bendruomenės interesai, poreikiai.

ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SĄRAŠAS

MONOGRAFIJOS

1. Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000.
2. Gineitienė D., Domarkas V. Visuomeninių organizacijų ir administravimo institucijų sąveika. Kn.: Puškorius S. (Red.). Viešojo sektoriaus institucijų administravimas. Vilnius: LTU Leidybos centras, 2002.
3. Jegers M., Managerial Economics of Non - Profit organizations, New York, 2008.
4. Rathgeb Smith S., NGOs and Contracting, Oxford handbook of public management, Oxford, 2007.
5. Žalimienė L. Socialinės paslaugos. Vilnius, 2003.
6. Baršauskienė V., Butkevičiūtė E., Vaidelytė E. Nevyriausybinių organizacijų veikla. Kaunas: Technologija, 2009.
7. Gineitienė D., Vaidelytė E., Vaisvalavičiūtė A. Nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus sąveika. Kn.: A. Raipa (ats. red.). Įvadas į viešąjį valdymą. Kaunas: Technologija, 2009.
8. Guogis A., Gudelis D., Stasiukynas A. Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykių reikšmė, plėtojant vietinę demokratiją: atvejo tyrimai dviejose Lietuvos savivaldybėse, Viešoji politika ir administravimas, 2007, Nr. 22.
9. Kvieskienė G. Pozityvioji socializacija. Monografija. Vilnius: VPU, 2005.
10. Petrauskienė R., Raipa A. Partnerystės principo taikymas įgyvendinant „naująją viešąją vadybą“. Kn: Raipa A. (ats. red.). Naujoji viešoji vadyba. Kaunas: Technologija, 2007.
11. Vareikytė A., Socialinių paslaugų tobulinimas Lietuvos savivaldybėse. Vilnius, 2006.
12. Šimašius R. Ne pelno organizacijos: prigimtis ir reglamentavimas. Vilnius: Eugrimas, 2007.
13. Lazdynas R. Savivalda: filosofija, teorija, praktika. Šiauliai: Saulės delta, 2005.
14. Domarkas V. Naujųjų viešojo administravimo raidos tendencijų kritinė analizė. Kn.: A. Raipa (ats. red.). Naujoji viešoji vadyba. Kaunas: Technologija, 2007.
15. Kučikas A. Kokios savivaldybės paramos nevyriausybines organizacijos reformos būtinos, įmanomos, pakankamos? Rekomendacijos Kaunui ir visai Lietuvai. Kn.: Matonytė I. (ats. red.). Vietos valdžios ir nevyriausybines organizacijos bendradarbiavimo skaidrumas. Vilnius: Knygiai, 2004.
16. Matonytė, I. Zdanavičius, A. (2002). Pilietinės visuomenės problemos. Atvejo studija: Kauno regiono nevyriausybines organizacijos. – Viešosios politikos studijų centras. Knygiai.

MOKSLINIAI STRAIPSNIAI

17. Bode I. Flexible Response in Changing Environments: The German Third Sector Model in Transition, Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. 2003.
18. Flora P. Growth to Limits: The Western European Welfare States Since World War II. - Berlin: De Gruyter. 1986.
19. Schick A., Agencies in search of principles, OECD Journal on Budgeting. Paris, 2002, t. 2, Nr. 1.
20. Vietos valdžios ir NVO bendradarbiavimo skaidrumas. Tarptautinė aukštoji vadybos mokykla. Vilnius. 2004.
21. Schuler D., Principal – agent relations, 2002. <http://www.ruf.rice.edu/~schuler/principal-agent.html>. 2011 05 10.
22. Bartley W., Gerald J. Miller, Handbook of public administration, Boca Raton, 2007.
23. Matonytė I., Zdanevičius A. Viešosios politikos studijos. Kaunas: Viešosios politikos tyrimų centras, 2002.
24. Heinze R., Schmid J., Strünck C. Zur politischen Ökonomie der sozialen Dienstleistungsproduktion. Der Wandel der Wohlfahrtsverbände und die Konjunkturen der Theoriebildung, Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie. 1997.
25. Žalimienė L. ir Rimšaitė E. Nevyriausybių organizacijų metamorfozės – nuo labdaringos pagalbos vargšams XVIII amžiuje iki socialinių paslaugų rinkos dalyvio šiuolaikinėje visuomenėje. http://www.mruni.eu/lt/padaliniai/centrai/leidybos_centras/leidiniai/dl_n.php?sfile=25810&id=17066. 2011 04 29.

INTERNETINIAI ŠALTINIAI

26. Guogis A., 2007. Lietuvos savivaldybių bei nevyriausybių organizacijų sąveika: centro ir periferijos skirtumai demokratijos konsolidacijos procesuose. Vilnius. http://www.vilkmerge.eu/old/index.php?option=com_content&view=article&id=627:savivaldybi-ir-nvo-sveikos-problemos-ityrimas-vilniaus-m-ir-ukmergs-raj&catid=84:ukmerge&Itemid=54. 2011 04 17.
27. Ilgius V. Nevyriausybių organizacijų vaidmuo ir privatus NVO finansavimas. http://www.lrinka.lt/index.php/pranesimai_prezentacijos/neyvriausybiu_organizaciju_vaidmuo_ir_privatus_nvo_finansavimas/2166. 2011 04 11.

28. Nevyriausybių organizacijų informacijos ir paramos centras. Tyrimas. Lietuvos nevyriausybių organizacijų bendradarbiavimas su valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis.

http://www.nisc.lt/forum9/lt/docs/researches/lietuvos_nevyriausybiu_organizaciju_bendradarbiavimas_su_valstybes_ir_savivaldybiu_institucijomis_bei_istaigomis.pdf. 2011 04 06.

29. Šimašius R. Nevyriausybių organizacijų aplinkos Lietuvoje apžvalga. http://www.lrinka.lt/index.php/pranesimai_prezentacijos/nevyriausybiu_organizaciju_aplinkos_lietuvoje_apzvalga/2174. 2011 04 12.

30. Vakarų Lietuvos vartotojų federacija. (2010). Klaipėdos regiono nevyriausybių organizacijų veiklos efektyvumas ir vadyba. Klaipėda. http://www.nvopartneryste.lt/UserFiles/VLVF%20Klaipedos%20regiono_%20tyrimo%20atasakaita%20web.pdf. 2011 04 12.

31. Nevyriausybių organizacijų informacijų ir paramos centras. Savivaldybių ir nevyriausybių organizacijų partnerystė. 2001. <http://old.nisc.lt/downloadfile.php?id=2>. 2011 04 29.

32. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Socialinių paslaugų teikimas. <http://www.socmin.lt/index.php?1887762790>. 2011 04 28.

33. Sipovič I. Vaikų dienos centro administravimo ir vertinimo problematiškumo tyrimas. Vilnius, 2007. http://www.mruni.eu/lt/mokslo_darbai/vpa/archyvas/dwn.php?id=239687. 2011 04 20.

34. Raišienė A. G. Teoriniai vietos savivaldos institucijų bendradarbiavimo aspektai. Kn.: Puškorius S. (ats. red.). Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas. Vilnius: Baltijos kopija, 2006.

35. Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas 2006 m. balandžio 5 d. http://www.socmin.lt/get_file.php?file=bTZacm0ycVJsMzVwMUplV21xM0gxR3V1WlphWXY1VzRiYUZ3bW1qVVpkaG0ybW5HbTVIVVpHalprNkNhbk1XVGE2YVRZNXZRdzhSc21wMmltczVweVp6V21aQ1pyR2libHMlMkjblo2ZWx0ZGphSINhbGN5VDBXeVpiV3hybHBXVmFweHZqNwVabWFSanljVnN4NnpDMDJpY1pwMmJ4SmJSYnAxcXA1ZkxrZGxwa1p1UG1HT1ZxcFNHbVp6TG1wUFlhNXBnb0pYU3hzeVpsWENZyVpDVHIKclNtOFNiY0dsd1pRJTNEJTNE. 2011 05 01.

TEISĖS AKTAI

36. Lietuvos Respublikos Konstitucija. Valstybės žinios, 1992, Nr. 33-1014.

37. Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 25-745.

38. Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 68-1633.
39. Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 32-787.
40. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 20 d. nutarimas Nr. 85 Dėl nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos patvirtinimo. Valstybės žinios, 2010, Nr. 12-566.
41. Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų įstatymas, Valstybės žinios, 2006, Nr. 17 – 589.
42. Lietuvos socialinės paramos koncepcija.
<http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=4B7DA6AF-3FD1-4698-AF3A-94C699EE487A>. 2011 04 30.
43. LR Socialinių paslaugų įstatymas. 2006.
http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_bin?p_id=270342. 2010.04.29.
44. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 55-1049.
45. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. Valstybės žinios, 2010, Nr. 60-1945.
46. LR Vyriausybės nutarimas „Dėl nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos patvirtinimo“. http://www.nisc.lt/lt/files/main/NVO_pletros_koncepcija.pdf. 2011 04 15.
47. Kauno miesto nevyriausybinių organizacijų rėmimo tarybos nuostatai.
http://www.kaunas.lt/get_file.php?file=YVdhUjJaakVtZGIWa1pmYmxLdVkyc1Jma3MIMkZDeEdTdXhLV1R4SmZWeVdWcHBAteVadGIYMEdiRGFOZVpZNW5PbUpGZzJaYIJhSnJFcXBxU3g4JTJGTVoyaWtrOEtZeVdmUFpjNXN5Wm1ubVpLUnA1YktsY3IYcGNLY210YkhrWjJlbDZCb3o1YklaWmxtbUptYWwycVlrWINVbE5QRnhtUjBrWUtWeE1mWG1xWmxwcEtEYWRDWXoySEhhTmVYcUpuU3gxQm8wcHJJYUslMkZFc01UVng4dWJtWmlzazlhVzNkKaklZY3ViMHBhZG5TaVY0NUtFbHRLYXE4U2V4TVNkME1paFpiRnB4R0xHWmMIMkJWekdvcGwIMkJlVWc4S21aU2pIJTJCcFdtbEtERzBNalJubGhvcTJYRWxOV1czMmJFbU5PVXA1aUR3cDVRMlpqU1pheVRxOGZFeXRhZm1aaWdaWkdXeDJyVmtzV1luMmh2eHclM0QIM0Q=. 2011 05 07.
48. Socialinių nevyriausybinių organizacijų 2010 m. projektų, finansuojamų iš Kauno miesto savivaldybės biudžeto, finansavimo ir veiklos analizė. 2011 m. sausio 14 d. ir Kauno rajono savivaldybės 2011 m. Socialinių paslaugų planas. Patvirtintas Kauno rajono savivaldybės tarybos 2011 m. balandžio 7 d. sprendimu Nr. TS-137.
49. Kauno rajono savivaldybės Nevyriausybinių organizacijų socialinės srities projektų rėmimo fondo tarybos nuostatai.
<http://www.krs.lt/alfresco/guestDownload/direct/workspace/SpacesStore/41a69f20-0535-40b7-bcf1-898e779843e2/file1394.doc>. 2011 05 07.

KONFERENCIJŲ PRANEŠIMAI

50. Socialinis pranešimas – 2004. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Vilnius, 2005.
51. Čiupaila R. Kaip centrinės valdžios institucijos gali paskatinti nevyriausybinės organizacijos ir savivaldybių bendradarbiavimą. IX Lietuvos nevyriausybinių organizacijų forumas. Vilnius.
http://www.nisc.lt/forum9/lt/docs/speeches/Regimantas_Ciupaila.doc. 2011 04 12.
52. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, 2005. Lietuvos nevyriausybinių organizacijų situacijos analizė.
http://www.nisc.lt/lt/files/main/Treciojo_sektorius_instituciju_situacija_Lietuvoje1.pdf. 2011 04 16.
53. Socialinis pranešimas – 2010. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Vilnius, 2010.
http://www.socmin.lt/get_file.php?file=bTZacG01ZVJhWDVsMU1XV2w2M0QxR2l1WkpiSXY1aTRicUZubXBqVWtkaHMybW5HYVplVVpKWFp5YURLbk1TVGxLWmpZOHJRbHNSdW1weWlhTTZUeVpqV21aQ1hyR2ViWmMIMkJablo2ZWw5ZGphR09heWN6RzBYQ1phMjVvbUdLWG1waG1qMmVsbUptV3pNVnNtb3pDMDVpY2tZVEwxY2ZHYmFLWm5tdlZZTTFzMEc3Q202aHBaMldXazJHWmNwR1JhMnVUWk1hVWxaV2RZcHFwWjhabHlwZWViNXIY. 2011 04 22.
54. Šimašius R. Ne pelno organizacijų ekonominės veiklos teisinio reglamentavimo problemos, Teisės problemos, 2003/2, Nr. 40. www.teise.org/admin/docs/upload/2003%202%20Remigijus.doc. 2011 04 22.

INTERVIU

55. Pauraitė Alma – Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė, Radzevičius M., 2011 05 04.
56. Ernesta Petruškevičienė – Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė, Radzevičius M., 2011 05 04.
57. Alma Žaltauskaitė – Panemunės seniūnijos vyriausioji specialistė, Radzevičius M., 2011 04 18.
58. Rima Jusienė – Kauno rajono savivaldybės vedėjo pavaduotoja, Radzevičius M., 2011 05 13.
59. Liucija Gadliauskienė – Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinio darbo organizatorė, Radzevičius M., 2011 05 13.
60. Rasa Bakienė – Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinė darbuotoja darbu su socialinės rizikos šeimomis, Radzevičius M., 2011 05 13.

61. Augustė Stasiūnaitė – Petrašiūnų seniūnijos vyriausioji specialistė, Radzevičius M., 2011 05 17.
62. Henrikas Kupcikevičius – Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus vadovas, Radzevičius M., 2011 05 12.
63. Gediminas Salvanavičius – Kauno arkivyskupijos Carito atstovas ryšiams su visuomene, Radzevičius M., 2011 05 04.
64. Simona Bakutyte – Vilijampolės bendruomenės centro Jaunimo grupės vadovė, Radzevičius M., 2011 05 17.
65. Ina Kunavičiūtė – Mikučionienė, Petrašiūnų bendruomenės centro direktorė, Radzevičius M., 2011 05 04.
66. Jolanta Stankūnienė – Kauno klubo „Likimo draugai“ vadovė, Radzevičius M., 2011 05 17.
67. Dovilė Bubnienė – Kauno apskrities moterų krizių centro psichologė, Radzevičius M., 2011 05 16.
68. Nina Balechova – Kauno krašto nefrologinių ligonių draugija „Kauno gyvastis“ Tarybos pirmininkė, Radzevičius M., 2011 05 13.
69. Giedrius Žukas – labdaros ir paramos fondo „Gyvenimo vartai“ direktorius, Radzevičius M., 2011 05 04.

PRIEDAS NR. 1
KLAUSIMAI SAVIVALDYBIŲ ATSTOVAMS

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

- a) gerai
- b) blogai
- c) vidutiniškai
- d) labai blogai

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje:.....

**4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime?
Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?**

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

- a) tinkama teisinės bazės korekcija
- b) ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo
- c) organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti
- d) aiškiai reglamentuoti NVO finansavimo principai
- e) NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius
- f) kita:.....

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

- a) gerai
- b) patenkinamai
- c) blogai
- d) kita: .....

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

- a) aiškios ir paprastos sutartys
- b) konstruktyvūs susitikimai
- c) komandinis, partneryste paremtas darbas
- d) svarbi teisinė pagalba
- e) parama derybose su įvairiomis institucijomis
- f) svari teikiama finansinė parama
- g) ilgalaikės veiklos paramos sutartys
- h) kita .....

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

- a) daug laiko atimantys ir neefektyvūs susitikimai
- b) daugybės dokumentų ir sutarčių pildymas
- c) autokratinis bendravimo stilius
- d) susitarimų nesilaikymas
- e) nepagrįstai sumažinti įkainiai už paslaugų SA vaikams teikimą
- f) valdininkų kyšininkavimas
- g) jokios teisinės ar kt. informacijos
- h) sprendimai priimami vienašališkai
- i) kita: .....

PRIEDAS NR. 2
KLAUSIMAI NVO ATSTOVAMS

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiniam sektoriuje:.....

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:

- a) Asociacija
- b) Viešoji įstaiga
- c) Labdaros ir paramos fondas
- d) kita: .....

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:

- a) teisinių aktų trūkumai
- b) nepakankamas finansavimas
- c) valstybinės strategijos nebuvimas NVO atžvilgiu
- d) nepakankamas NVO veiklos pripažinimas visuomenėje
- e) darbuotojų kompetencijos stoka
- f) informacijos stoka
- g) kita.....

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime?

Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime

- a) tinkama teisinės bazės korekcija
- b) ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo
- c) organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti
- d) aiškiai reglamentuoti NVO finansavimo principai
- e) NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius
- f) kita:.....

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

- a) gerai
- b) patenkinamai
- c) blogai
- d) kita: .....

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

- a) aiškios ir paprastos sutartys
- b) konstruktyvūs susitikimai
- c) komandinis, partneryste paremtas darbas
- d) svarbi teisinė pagalba
- e) parama derybose su įvairiomis institucijomis
- f) sviri teikiama finansinė parama
- g) ilgalaikės veiklos paramos sutartys
- h) kita: .....

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

- a) daug laiko atimantys ir neefektyvūs susitikimai
- b) daugybės dokumentų ir sutarčių pildymas
- c) autokratinis bendravimo stilius
- d) susitarimų nesilaikymas
- e) nepagrįstai sumažinti įkainiai už paslaugų teikimą
- f) valdininkų kyšininkavimas
- g) jokios teisinės ar kt. informacijos
- h) sprendimai priimami vienašališkai
- i) kita: .....

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

PRIEDAS NR. 3

TRANSKRIBUOTI INTERVIU

Pusiau struktūrizuotas tyrimas buvo atliktas su Kauno miesto ir rajono savivaldybių darbuotojais bei šiose teritorijose veikiančių nevyriausybinų organizacijų atstovais, dirbančiais socialinių paslaugų teikimo srityje.

Tyrimo informantai:

Alma Pauraitė, Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė.

Ernesta Petruškevičienė, Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė.

Alma Žaltauskaitė, Panemunės seniūnijos vyriausioji specialistė.

Augustė Stasiūnaitė, Petrašiūnų seniūnijos vyriausioji specialistė.

Rima Jusienė, Kauno rajono savivaldybės vedėjo pavaduotoja.

Liucija Gadliauskienė, Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinio darbo organizatorė.

Rasa Bakienė, Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinė darbuotoja darbui su socialinės rizikos šeimomis.

Henrikas Kupcikevičius, Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus vadovas.

Gediminas Salvanavičius, Kauno arkivyskupijos Carito atstovas ryšiams su visuomene.

Simona Bakutyte, Vilijampolės bendruomenės centro Jaunimo grupės vadovė.

Ina Kunavičiūtė – Mikučionienė, Petrašiūnų bendruomenės centro direktorė.

Jolanta Stankūnienė, Kauno klubo „Likimo draugai“ vadovė.

Nina Balechova, Kauno krašto nefrologinių ligonių draugija „Kauno gyvastis“ Tarybos pirmininkė.

Dovilė Bubnienė, Kauno apskrities moterų krizių centro psichologė.

Giedrius Žukas, labdaros ir paramos fondo „Gyvenimo vartai“ direktorius.

2011 m. balandžio 18 d.

Alma Žaltauskaitė – Panemunės seniūnijos vyriausioji specialistė

Interviu pradžia - 16.00 val.

Interviu pabaiga - 16.45 val.

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

Teikti socialinę paramą socialinėmis paslaugomis ir socialinėmis pašalpomis. Mažinti socialinę atskirtį. Didinti socialinę integraciją į visuomenę.

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

Gerai.

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje: 21 m.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Mano nuomone siekiai tikrai sutampa. NVO rašo programas ir dalyvauja savivaldybės skelbiamuose konkursuose teikti socialines paslaugas.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo ir reikia į NVO veiklą įtraukti kuo daugiau savanorių. Visokeriopai skatinti ir ugdyti savanoriavimą

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

Patenkinamai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

Aiškios ir paprastos sutartys, konstruktyvūs susitikimai ir svari teikiama finansinė parama.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

Jokios teisinės ar kt. informacijos.

2011 m. gegužės 4 d.

Giedrius Žukas – labdaros ir paramos fondo „Gyvenimo vartai“ direktorius

Interviu pradžia - 10.00 val.

Interviu pabaiga – 10.20 val.

1. **Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 10 m.**

2. **Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:**

Labdaros ir paramos fondas.

3. **Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:**

Nepakankamas finansavimas ir nepakankamas NVO veiklos pripažinimas visuomenėje.

4. **Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?**

Sutampa, kadangi dirbame žmonėms, sprendžiame jų problemas.

5. **Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?**

Ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo ir organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti.

6. **Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?**

Patenkinamai, kadangi labai mažas finansavimas.

7. **Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?**

Nėra.

8. **Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?**

Sprendimai priimami vienašališkai bei daugybės dokumentų ir sutarčių pildymas.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Negalima.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Internete, bendradarbiaujame su partneriais.

2011 m. gegužės 4 d.

Alma Pauraitė – Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė

Interviu pradžia - 12.00 val.

Interviu pabaiga - 12.25 val.

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

Socialinių paslaugų skyriaus tikslas patenkinti miesto gyventojų poreikius socialinėms paslaugoms, sudaryti sąlygas neįgalių gyventojų socialiniam integravimui į bendruomenę ir įgyvendinti valstybės socialinių paslaugų politiką.

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

Blogai, kadangi yra vos kelios NVO su kuriomis galima ieškoti bendrų sprendimų dėl kokybiškų soc. paslaugų teikimo. Paprastai dauguma NVO apsiriboja bendrųjų socialinių paslaugų teikimu ir laisvalaikio organizavimu (susitikimai, keliones, kinas, teatras, baseinas), bet didelis poreikis yra specialiosioms soc. paslaugoms. O jas teikti pajėgi vos viena-kita NVO. Didelis poreikis specialiųjų soc. paslaugų, bet jų nepajėgia teikti NVO, todėl nėra su kuo bendradarbiauti.

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje: 4 m.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Siekiai labai sutampa.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Tam kad atsirastų glaudesnis bendradarbiavimas su NVO (ypač neįgaliųjų), organizacijų vadovai turi užtikrinti pakankamą soc. paslaugų kokybę, samdant soc. darbo profesionalus ir keisti savo požiūrį. Prioritetas teikti kokybiškas paslaugas, o ne bet kokia kaina gauti finansavimą ir tenkinti mažo asmenų kiekio poreikius.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

Patenkinamai, kadangi Kauno mieste yra per 30 neįgaliųjų NVO. Organizacijos, kurios pasiruošusios teikti kokybiškas (kuo labiau atitinkančias Socialinių paslaugų katalogą) socialinėms paslaugas arba siekia gerinti jų kokybę, gauna visą informaciją ir pagalbą. Su jomis bendradarbiavimą vertinu gerai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

Aiškios ir paprastos sutartys, svarbi teisinė pagalba, parama derybose su įvairiomis institucijomis.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

Siauras NVO narių požiūris: reikia pinigų, o ne ką mes galime suorganizuoti ir duoti žmonėms /bendruomenei.

2011 m. gegužės 4 d.

Ernesta Petruškevičienė – Kauno miesto savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus vyriausioji specialistė

Interviu pradžia - 13.00 val.

Interviu pabaiga - 13.35 val.

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

Užtikrinti teikiamų socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę, kad kuo daugiau ir kokybiškai teikiamų paslaugų būtų lengvai prieinamos klientams, užtikrintų jų poreikių patenkinimą, prisidėtų prie socialinių problemų sprendimo.

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

Gerai.

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje: 6 m.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Sunku atsakyti vienareikšmiškai. Iš vienos pusės suvoki, kad skiriant tik dalinį finansavimą organizacijai, negali jai kelti didelių lūkesčių ir reikalavimų. Todėl praktikoje dažnai kyla klausimas, ar mes remiame NVO veiklą, kaip tokią .... (ta prasme, kad palaikome NVO idėją), ar visgi tikimės iš jų profesionalių paslaugų? Tai tie lūkesčiai taip ir svyruoja tarp pačios idėjos palaikymo ir reikalavimo tobulinti paslaugas. Kai kurios organizacijos tikrai dirba daug metų, turi kvalifikuotus specialistus, bendradarbiauja su savivaldybės biudžetinėmis įstaigomis, nuolat plečia savo veiklą ir yra orientuotos į paslaugų kokybę. Tai tomis organizacijomis mes džiaugiamės, kadangi jos praplečia socialinių paslaugų infrastruktūrą Kauno mieste. Tačiau lygiai taip pat džiaugiamės ir tomis organizacijomis, kurios vysto ir skatina pačią savanorystės idėją, neteikdamos kažkokių profesionalių paslaugų, tačiau teikdamos džiaugsmą tose organizacijose besilankantiems žmonėms. Šiuo atveju pačių organizacijų pobūdis yra skirtingas, todėl negali visoms kelti vienodų lūkesčių. Bet mums svarbu, kad tos organizacijos, kurios gauna finansavimą iš savivaldybės biudžeto, tinkamai ir laiku atsiskaitytų už įgyvendintus projektus.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Manau, kad ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo ir organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

Gerai. Kauno miesto savivaldybė su socialinėmis ir paslaugas neįgaliesiems teikiančiomis NVO bendradarbiauja nuo 1992 m. Per šį laikotarpį palaikomas glaudus ryšys su organizacijomis, pagal galimybes finansuojama organizacijų veikla. NVO teikiamos paslaugos papildė savivaldybės biudžetinėse įstaigose teikiamas paslaugas. NVO praplečia socialinių paslaugų teikimą Kauno m. savivaldybėje, šios paslaugos yra orientuotos į gyventojų poreikių patenkinimą ir socialinių problemų sprendimą, yra lengviau prieinamos. NVO traktuojami kaip lygiaverčiai partneriai, vystant socialinių paslaugų teikimą Kauno mieste. NVO sektorius plečiasi ir stiprėja, todėl jos vis

daugiau siekia įtakoti vietos socialinę politiką, ne tik pateikia idėjas, bet ir prisiima atsakomybę už jų įgyvendinimą, todėl vis dažniau atstovai yra įtraukiami į darbo grupes, sprendžiančias Kauno m. socialinės aplinkos formavimo klausimus.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

Aiškios ir paprastos sutartys ir parama derybose su įvairiomis institucijomis.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

NVO motyvacijos stoka, neatsakingas požiūris į ataskaitų teikimą.

2011 m. gegužės 4 d.

Ina Kunavičiūtė – Mikučionienė, Petrašiūnų bendruomenės centro direktorė

Interviu pradžia - 15.30 val.

Interviu pabaiga – 16.00 val.

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 3,5 m.

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:

Labdaros ir paramos fondas.

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:

Nepakankamas finansavimas, valstybinės strategijos nebuvimas, NVO atžvilgiu darbuotojų kompetencijos stoka bei žmogiškųjų išteklių trūkumas (daug norinčių gauti paslaugas nemokamai, mažai norinčių jas teikti nemokamai ar savanoriauti.)

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Iš principo turėtų sutapti. Tačiau daugelio Savivaldybės tarybos narių bendruomenių centrai yra nereikalingi. Manau bendradarbiavimas galėtų būti intensyvesnis. Savivaldybė, skelbdama viešuosius konkursus galėtų paslaugas pardavinėti ir nevyriausybiniams organizacijoms. Taip paslaugos būtų arčiau žmogaus, o nevyriausybinių organizacijų vystytų savo potencialą, galėtų išlaikyti patalpas, įdarbinti žmonių.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Tinkama teisinės bazės korekcija, ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo ir organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

Patenkinamai. Seniūnijos socialinė darbuotoja padeda rasti tvarkingas šeimas, kurioms reikalinga parama maisto talonais. Su savivaldybe bendradarbiavimą vertiname 9 balais iš dešimties. Su policija – 2 iš 10, su seniūnija – 8 iš 10. Su mokymo įstaigomis, esančiomis mikrorajone – 7 iš 10. Pastarosios suinteresuotos tik savo įstaigos infrastruktūros plėtra arba savo pačių paslaugų tobulinimu ir mažai teprisideda prie visos bendruomenės reikmių.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

Aiškios ir paprastos sutartys ir svari teikiama finansinė parama.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

Daug laiko atimantys ir neefektyvūs susitikimai ir sprendimai priimami vienašališkai.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Dalinasi tiek, kiek ir su kitomis. Dėl informacijos sklaidos Savivaldybei priekaištų neturime.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Per bendruomenių centrų asociaciją, per elektroninę konferenciją, ieškome aktualių temų interneto tinklapiuose, taip pat ir savivaldybės tinklapyje.

2011 m. gegužės 4 d.

Gediminas Salvanavičius – Kauno arkivyskupijos Carito atstovas ryšiams su visuomene

Interviu pradžia - 16.30 val.

Interviu pabaiga – 17.00 val.

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 2 metai.

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:

Religinė bendrija.

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:

Teisinių aktų trūkumai, nepakankamas finansavimas ir valstybinės strategijos nebuvimas NVO atžvilgiu.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Vertinu gerai. Kauno miesto savivaldybė remia tam tikrus projektus. Esame patenkinti bendradarbiavimu.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius, tinkama teisinė bazė korekcija, ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo ir organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

Patenkinamai, finansavimas iš savivaldybės pusės socialinėms paslaugoms teikti galėtų būti didesnis.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

Konstruktivūs susitikimai ir sviri teikiama finansinė parama.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

Daugybės dokumentų ir sutarčių pildymas.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Negaliu.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Daugiausiai internetu tiesiogiai iš institucijų arba susitikimų metu.

2011 m. gegužės 12 d.

Henrikas Kupcikevičius – Lietuvos Raudonojo kryžiaus organizacijos Kauno skyriaus vadovas

Interviu pradžia - 17.30 val.

Interviu pabaiga – 17.55 val.

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 4 m.

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:

Asociacija.

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:

Teisinių aktų trūkumai ir valstybinės strategijos nebuvimas NVO atžvilgiu.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Teigiamai vertinu, nes sutampa organizacijos ir Savivaldybės siekiai socialinių paslaugų teikime.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo, organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti, aiškiai reglamentuoti NVO finansavimo principai ir NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

Gerai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

Aiškios ir paprastos sutartys, konstruktyvūs susitikimai, komandinis, partneryste paremtas darbas

parama derybose su įvairiomis institucijomis ir svari teikiama finansinė parama.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

Visa patirtis šiandien dienai yra tik teigiama.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Negaliu to teigti, nes nėra tam pagrindo.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Vykstantys konkursai, seminarai, susitikimai.

2011 m. gegužės 13 d.

Liucija Gadliauskienė – Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinio darbo organizatorė

Interviu pradžia - 13.00 val.

Interviu pabaiga – 13.25 val.

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

Bendrauti su klientu.

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

Gerai.

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje: 16 m.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Susilaikysiu nuo komentarų...

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius, taip pat aiškiai reglamentuoti NVO finansavimo principai.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

Patenkinamai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

Svarbi teisinė pagalba ir teikiama finansinė parama.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

Jokios teisinės ar kt. informacijos ir sprendimai priimami vienašališkai.

2011 m. gegužės 13 d.

Rasa Bakienė – Kauno rajono socialinių paslaugų centro Socialinė darbuotoja darbui su socialinės rizikos šeimomis

Interviu pradžia - 13.30 val.

Interviu pabaiga – 13.55 val.

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

Teikti paslaugas gyventojams, kurios užtikrintų jų gyvenimo kokybę, patenkintų būtiniausius ir specialiuosius poreikius, skatintų tų asmenų socialinę integraciją, mažintų socialinę atskirtį. Paslaugos reikalingos ir tuo atveju kai artimieji dėl didelio užimtumo neturi sąlygų slaugyti,

prižiūrėti slaugomo ar sergančio asmens ar asmens su negalia, todėl tokioms šeimoms reikalingos socialinės paslaugos, kad slaugantis asmuo netaptų prikaustytas prie slaugomo asmens ir prarastų savo ilgą laiką ugdytus ir pasiektus socialinius vaidmenis.

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

Gerai.

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje: 7 m.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Bendradarbiavimas dar menkai išvystytas, NVO į savivaldybės įstaigas kreipiasi tik tada kai jiems pritrūksta tikslinių grupių teikiamos pagalbos ar paslaugų gavėjų.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti bei NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

Gerai, kadangi vyrauja nevaldiškas požiūris į problemų sprendimą, savanoriškas žmonių darbas, idėjos ir atsidavimas šiam darbui.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

Komandinis, partneryste paremtas darbas.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

Susitarimų nesilaikymas ir nepagrįstai sumažinti įkainiai už paslaugas.

2011 m. gegužės 13 d.

Nina Balechova – Kauno krašto nefrologinių ligonių draugija „Kauno gyvastis“
Tarybos pirmininkė

Interviu pradžia - 14.30 val.

Interviu pabaiga – 15.00 val.

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 10 m.

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:
Asociacija.

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:

Manau, kad labai neadekvati kontrolė ir reikalavimais uždėtais NVO (kai jos yra priligintos pagal finansines ataskaitas AB).

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Aš nematau bendradarbiavimo, o išvelgiu vien tik siekius perkrauti savo darbus ir funkcijas NVO, o patiems tik reikalauti įvairių ataskaitų, kurias prisiima sau.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

Blogai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

Reikiamos informacijos gavimas.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

Daugybės dokumentų ir sutarčių pildymas.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Negaliu.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Internete randame.

2011 m. gegužės 13 d.

Rima Jusienė – Kauno rajono savivaldybės vedėjo pavaduotoja

Interviu pradžia - 15.00 val.

Interviu pabaiga – 15.15 val.

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

Teikti kokybiškas socialines paslaugas, modernizuoti socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūrą.

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

Gerai.

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje: 15 m.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

NVO ir Savivaldybės siekiai sutampa, trūksta finansavimo.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

Patenkinamai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

Aiškios ir paprastos sutartys.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

Jokios teisinės ar kt. informacijos.

2011 m. gegužės 16 d.

Dovilė Bubnienė – Kauno apskrities moterų krizių centro psichologė

Interviu pradžia - 11.30 val.

Interviu pabaiga – 12.00 val.

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 6 m.

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:
Asociacija.

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:
Nepakankamas finansavimas.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Siekiai sutampa. Džiaugiamės palaikymu, nors finansavimas ir nėra pakankamas. Gauname rekomendacijas iš savivaldybės, jei kreipiamės į kitus potencialius finansuotojus.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Nežinau.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

Gerai, nes jau ne vieneri metai laimime konkursus, pagal kuriuos teikiame paslaugas krizę patiriantiems ir/arba šeimoje smurtaujantiems vyrams.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

Aiškios ir paprastos sutartys.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

Per mažas finansavimas.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Negalime.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Per partnerius, ieškome patys visais įmanomais būdais.

2011 m. gegužės 17 d.

Jolanta Stankūnienė – Kauno klubo „Likimo draugai“ vadovė

Interviu pradžia - 10.30 val.

Interviu pabaiga – 11.00 val.

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 11 m.

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:

Asociacija.

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:

Teisinių aktų trūkumai, nepakankamas finansavimas ir valstybinės strategijos nebuvimas NVO atžvilgiu.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Nesutampa, savivaldybė neadekvačiai vertina NVO teikiamas paslaugas, nuvertindama NVO darbuotojų darbą ir pastangas. Savivaldybės darbuotojai galėtų padėti organizacijoms suprasti, kada

jos teikia paslaugas, o kada tik vykdo veiklą. Manau, kad joms yra patogiau skirti finansavimą tik veiklai, nes priešingu atveju sudarytume konkurenciją savivaldybės paslaugų įmonėms. Buvo vienas susitikimas, dėl socialinių paslaugų pirkimo, tačiau supratome, kad pagalbos iš savivaldybės nesulauksime, patys turime viską susižinoti ir dalyvauti konkurse. Kaip prašymą pateikti paaiškino bendrais bruožais, tačiau kažkokios formos nepateikė. Dar to nėra buvę, kad gautume kvietimą teikti prašymą savivaldybei dėl socialinių paslaugų teikimo. Manau, kad savivaldybė nėra suinteresuota ieškoti partnerių, geriau ji pati kurs savo įmones, teigdama, kad NVO nepajėgios teikti kokybiškų paslaugų. Skirdama patalpas, prastos būklės, neskirdama jų remontui lėšų. Manau, tokiomis sąlygomis NVO negali konkuruoti su savivaldybe.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Tinkama teisinės bazės korekcija, ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo bei organizuojami konkursai socialinėms paslaugoms pirkti.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

Gerai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

Komandinis, partnerystė paremtas darbas, svarbi teisinė pagalba, svari teikiama finansinė parama ir ilgalaikės veiklos paramos sutartys.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

Nepagrįstai sumažinti įkainiai už paslaugų teikimą.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Neturiu tokios informacijos.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Randame internete.

2011 m. gegužės 17 d.

Augustė Stasiūnaitė – Petrašiūnų seniūnijos vyriausioji specialistė.

Interviu pradžia - 15.30 val.

Interviu pabaiga – 15.50 val.

1. Svarbiausias Savivaldybės tikslas teikiant socialines paslaugas?

Teikti socialinę paramą socialinėmis paslaugomis ir socialinėmis pašalpomis, mažinti socialinę atskirtį, didinti socialinę integraciją į visuomenę.

2. Kaip vertinate NVO teikiamų socialinių paslaugų kokybę?

Gerai.

3. Jūsų darbo stažas viešajame sektoriuje: 4 m.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Sutampa dalinai. NVO rašo projektus, dalyvauja konkursuose, gauna finansavimą. Tik mano nuomone, biurokratinės kliūtys labai apsunkina NVO veiklą.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Ilgalaikių sutarčių pasirašymas dėl socialinių paslaugų teikimo, NVO rėmimui skirtas fondas ar programa, ar tiesioginės subsidijos organizacijoms, atsižvelgiant į jų veiklos rodiklius ir savanorystės skatinimas.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su NVO patirtį socialinių paslaugų teikime?

Patenkinamai.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su NVO pusės socialinių paslaugų teikime?

Aiškios ir paprastos sutartys, konstruktyvūs susitikimai ir sviri teikiama finansinė parama.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su NVO patirtis socialinių paslaugų teikime?

Jokios teisinės ar kt. informacijos.

2011 m. gegužės 17 d.

Simona Bakutyte – Vilijampolės bendruomenės centro Jaunimo grupės vadovė

Interviu pradžia - 16.30 val.

Interviu pabaiga – 17.00 val.

1. Jūsų darbo stažas nevyriausybiname sektoriuje: 6 m.

2. Nurodykite Jūsų atstovaujamos nevyriausybės organizacijos rūšį:

Vilijampolės bendruomenės centras, taip pat priklausau VšĮ „Mes Darom“.

3. Įvardinkite veiksnius, trukdančius Jūsų organizacijos veiklai:

Nepakankamas finansavimas, valstybinės strategijos nebuvimas NVO atžvilgiu ir nepakankamas NVO veiklos pripažinimas visuomenėje.

4. Kaip vertinate Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimą socialinių paslaugų teikime? Ar sutampa/nesutampa Jūsų organizacijos ir Savivaldybės siekiai?

Siekiai galbūt sutampa, tačiau bendradarbiavimas gana sudėtingas. Kartais gana akivaizdžiai išreiškiamas nepasitikėjimas NVO atstovais. Kartais keliami didesni reikalavimai.

5. Kokie veiksniai paskatintų bendradarbiavimą tarp Savivaldybės ir NVO socialinių paslaugų teikime?

Tinkama teisinės bazės korekcija ir aiškiai reglamentuoti NVO finansavimo principai.

6. Kaip vertinate bendradarbiavimo su Savivaldybe patirtį?

Patenkinamai, kadangi bendradarbiavimas gana sudėtingas. Ypač sunkiai priimamos naujos idėjos bei iniciatyvos.

7. Kokios gerosios bendradarbiavimo su Savivaldybe pusės formos?

Svari teikiama finansinė parama.

8. Kokia neigiama bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis patirtis?

Daug laiko atimantys ir neefektyvūs susitikimai bei autokratinis bendravimo stilius.

9. Ar galite teigti, kad su Jumis (Jūsų NVO) savivaldybė nesidalina informacija, o su kitomis NVO dalinasi?

Negaliu.

10. Kaip Jūs (Jūsų NVO) gaunate sau naudingą informaciją?

Iš Savivaldybės informacinių pranešimų , valstybinių institucijų skleidžiamos informacijos NVO.